

Izhaja ob 4 zjutraj.

Štane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20—

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 10/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvor:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 64. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Baravska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošti. Čekov.
zavoda št. 11.842.

Ljubljana, 20. januarja.

Padč dinarja je pretresel vse naše javno in zasebno gospodarstvo. Od dneva, ko je vlada odprla meje za težke pravičje in olajšala deloma pa celo odpravila izvozne carine, je draginja skokoma rasla. Zlati se je ta usodna pogreška masčevala na naši valuti, in čeprav je verjetno, da se kurz dinarja popravi preko večerajnjega minimu, bistveno ne bo pomagano, kajti lavina vseh cen se je začela pomikati in hiti z rastočo brzino naprej.

Napram temu pojavu, izzvanem po napačni finančni in izvozni politiki, se obnašajo vladni krogi čisto brezbržno. Finančni minister je sicer danes v «Politiki» povedal par optimističnih fraz, pohvalil je l. 1922., t. j. uspehe svojega prednika Koste Kumanudija, češ, da se ni zadovoljil pri «Narodni banki», dalje da je številno bankovcev v tem letu le malo zraslo; pohvalil je naposled, da so državni dohodki narasli. Minister je obenem dokazoval, da je zunanja situacija ugodna in torej ona ni vzrok padcu dinarja. Zato minister upa, da se dinar popravi. O tem pa, kaj hoče ukreniti, ne pove ničesar. Razum tega razgovora ni nič opaziti, da bi vlada kaj storila, da ščiti občinstvo in gospodarske kroge. Kakor je po prvem januarju v stanovanjskem vprašanju dala roke križem, češ, naj se interesi pokoljejo med sabo, tako upa danes, da pojde preko vseh težav s pasivnim obnašanjem in dnevnim red.

Ministri so na acitacijskih potovanjih. Naš pokrajinski namestnik, ki sicer zelo agilno pošilja prošnje personalne narave v Beograd, čaka na «putstva» iz centrale, sam pa ne vidi, da bi mogel mnogo, mnogo storiti.

Trgovski gremij v Ljubljani je izdal zvečer komuniké, ki pojasnjuje, zakaj veletrgovci začasno ustavljajo prodaje. Ta sklep je hudi udarec za detajlne trgovce. Poleg publike je mali trgovec najbolj zadet: je kakor med dvema ognjenima. Njega bje publika in zakon se ga loteva z vseh strani, a pri tem se mu odreka dolga blaga. Kontrole, ali ima veletržec še robo in ali je ne zadržuje samo iz spekulacije, kontrole, ali res za to robo devize še nima, oziroma ali je ni plačal, mali trgovec seveda nima.

Komunike gremija opozarja na razne težkoče in je zanimiv zategadel, ker imenoma trgovine zahteva energično kontrolo borz in bank. Do zdaj se je branil ideal svobode trgovine tudi z denarjem in devizami. Sedaj je še korak do spoznanja, da je potrebna tudi kontrola veletrgovine z vsemi posledicami prave kontrole.

Naša pokrajinska vlada in naša centralna vlada sta čisto pasivni. In vendar je ravno komunike gremija dal v tem oziru jasne mišljaje: deviz za uvoznike ni dobiti, a ker se živahno izvažajo (150 vagonov gre pravičev na dan skozi Maribor), morajo eksistirati tudi devize. Tu je polja dovolj za vlado, da olajša trenotek. Lokalna vlada pa ima več skrbi, kako bi preskrbeli gotovim bankam, ki so v stiskah, donar vse drugo ji je deveta briga.

Ce je vlada mogla s svojim brezsrčnim obnašanjem pustiti, da se bje brez najmanjše njene ingerence mala državljanska vojna med hišnimi lastniki in najemniki in ni nikjer krenke roke, ki bi ta boj umerila in uložila, ji pa ne bo uspelo, da molče gre preko posledice strahovitih draginjskega vala poslednjih deset dni. Ta situacija je nevzdržna, in če vlada ne bo krepko posegla vmes, bodo posledice močnejše nego je ona.

V težkih trenutkih treba obdržati mirno kri. Gre pa v bližnji prihodnosti za več nego za izboljšanje eksistence posameznikov, gre za interese države. Zato se mora naša odločnost pojavljati v najvišjem interesu. Veletržarski kapitalistični režim je gotovo hitreje pokazal svoje slabe strani nego je sam želel. Če se mu tudi posreži kurz dinarja kaj popraviti, nesreča višjih cen je že tu in ostane. Vse moči morajo na delo, da se v veletržarskem diktatu stori konec, da se ustanovi osrednji javni bančni zavod z mešano državno in privatno pravico, ki bo vzel na sebe najstrožjo kontrolo izvoza in uvoza, vse devizne in valutne kupčije, obenem pa da se uveljavi močna roka, ki bo brez usmiljenja zagrabila in udarila, kjer bo zasledila korupcijo in prebivalstvu škodljivo obnašanje velekapitala. Pričakujemo in zahtevamo, da vlada takoj ukrene nekaj izdatnega, da ne prekupi razburjenje v nezaželjenih smereh.

Finančni minister o padcu dinarja

IZJAVE BEOGRAJSKI «POLITIKI». — ZAGREBSKI FINANČNI KROGI O MOŽNOSTI SANACIJE.

Beograd, 20. januarja. Današnja «Politika» prinaša razgovor s finančnim ministrom dr. Stojadinovićem o padcu dinarja. Prvi in glavni razlog padcu dinarja po njegovem mnenju je v dogodkih zunanje politike. Minister preroja zunanji položaj optimistično, ker se lausanna konferenca razvija povoljno. Odnosaji z Italijo so dobri in prijateljski. Gotovo je, da bo Mussolinijeva vlada v kratkem ratificirala in izvršila santmargheritske konvencije. Tudi napram Madžarom smo lahko hladnokrvni, naslanjajoč se na naša pogodbeno prava, naše zveze s Čehoslovaki in Rumuni ter na našo vojsko. Izmišljeno je vse, kar se govori o naši mobilizaciji.

V svojih daljnjih izjavah je minister zelo pohvalil uspeh leta 1922. V prošlem letu se je vključ veliki potrebi industrije in trgovine povečalo število bankovcev le za 300 milijonov Din, dolg države pri Narodni banki le za 100 milijonov. Dohodki rastejo, izvoz napreduje. (G. minister je s tem nehoti izustil slavošpov na g. Kumanudija. Op. ured.). Končno izjavlja g. minister, da bo trenutna kriza v par dneh prenehala, publika se bo morala osvestiti in pri tem bodo vsesko na slabše odrezali oni, ki so izgubili glavo in brez potrebe preplačevali tuje devize in valute.

Zagreb, 20. januarja. «Riječ» prinaša zanimiv članek pod naslovom «Kako naj se reši dinar». Najprej ugotavlja, da je vrednih preko 5 milijard Din, ki so v naši državi v prometu, pri tečaju Zagreb 3,5 v Curihu komaj 175 milijonov švicarskih frankov. Zlata podloga znaša nad 349 milijonov zlatih Din. Dinar je torej po sedanjem tečaju pokrit približno z 200 odst. Iz tega se vidi absurdnost celotnega današnjega stanja dinarja.

Po mišljenju pisca so za rešitev dinarja potrebne nastopne mere: Osnuje naj se državni bančni urad, ki ga imajo vse države v avrhu začeti lastne valute. Bančni strokovnjaki so uverjeni, da bi tak urad mogel preprečiti zadnji padec valute. Pri nas je vržena fraza: z intervencijami se ne more nič pomagati. To ni res. Obratno: Z intervencijami se zmo-

ro vec. To se vidi v Čehoslovaki. Intervencije se poslužujejo Avstrija, Madžarska Nemčija, Francija, Anglija in Zedinjene države. V vseh državah je ona najmočnejše orožje vladne devizne politike. Naj se nam ne stavlja kot primer nedavne dolarske intervencije. G. Plavšič je imel dobre nazore, pri katerih pa je bila največja pogreška, da ni takoj pristopil k ureditvi bančnega urada in da je previsoko pognal dinar. Mi moramo uspeti, ako imamo bančni urad, ker je naš finančni položaj še vedno neprimeren bolji nego položaj katerekoli kontinentalne države, ki se je udeležila vojne.

Nadalje predlaga pisec ponovno uveljbo kliringa. Potrebno je takoj zabraniti izvoz dinarja potom tekočih računov in zabraniti nakup blaga v inozemstvu za dinar. Uvozno in izvozno trgovino bi bilo treba postaviti pod stalno kontrolo državnega bančnega urada. Pisec smatra z fatalno pogreško, da se osnujeta novi denarni borzi v Ljubljani in Skoplju, ker se pri teh neurčenih razmerah komaj moreta kontrolirati borzi v Zagrebu in Beogradu.

ZOPETNE OMEJITVE V DEVIZNEM PROMETU?

Beograd, 20. januarja. g. Finančni minister je danes izjavil novinarjem: Splošno se razširja vest, da bo finančni minister ukinil vse dosedanje naredbe o prometu z valutami in devizami, kar ne odovarja dejstvu. Vse dosedanje naredbe ostanejo v veljavi. Finančni minister bo samo omejil kritja za nabavo iz inozemstva, ker so nekateri trgovci kupovali v inozemstvu blago preko svoje potrebe in v sled tega zahtevali prevelike vsote.

GOSPODARSKO FINANČNI INFORMACIJSKI BIRO.

Beograd, 20. januarja. r. Kakor doznava naš gospodarski dopisnik, je finančni minister sklenil organizirati informacijski biro v ministertvu financ, ki bo dal našemu kakor tudi inozemskemu tisku informacije o našem gospodarstvu in financah, da na ta način prepreči kroženje neresničnih vesti. Ta biro začne delovati prihodnji teden.

Kralji v snežnem metežu

KRALJEVI VLAK OBTICAL CELO NOČ V SNEGU.

Beograd, 20. januarja. r. Predvečerašnjem je kralja in njegovo spremstvo zašel na lovu v Belju snežni metež. Da bi se izognil snegu, se je podal kralj zvečer do sela Jasenovac in tam prosil, da se mu pošlje vlak iz Osijeka. Postaja v Jasenovcu je javila v Osijek, da naj se formira vlak z dvema vagonoma in dvema lokomotivama in da naj se hitro poda na kraj, kjer se nahaja kralj s spremstvom.

Okoli dve uri je vlak, probijajoč se skozi veliki sneg, stal na odprti progi med postajama Kneževi vinogradi in Karane. S sanmi je dospel kralj s spremstvom do vlaka. Med tem pa je deloma zaradi vožnje očiščeno progo zopet poslal sneg, tako da vlak ni mogel naprej. Če tudi je

minula že polnoč, so se vendar kmetje ki so bili obveščeni o kraljevi nezgod, zbrali v velikem številu in začeli s lopatami čistiti progo. Tekom ene ure je bila proga zopet očiščena in je v tem času dospela tudi nova lokomotiva iz Osijeka in sicer okoli 9. ure zjutraj.

Med tem pa sta se obe lokomotivi ohladili in ostali brez pare. Pomožna lokomotiva je morala vleči lokomotivo eno za drugo do prve postaje in se vrnila okoli 11. ure dopoldne. Vlak je za tem po napornem probljanju snega dospel v Beli Manastir, kjer se je nahajal dvorni vlak. Ker se lov ni mogel nadaljevati, se je kralj popoldne odpravil proti Beogradu, kamor je po naporni vožnji v snegu dospel šele danes ob 11. dopoldne.

Volilna borba

Davidović nosilec liste v beograjskem okrožju.

Beograd, 20. januarja. r. Na okrožni konferenci demokratske stranke v Beogradu je bil kot nosilec demokratske liste v beograjskem okrožju soglasno izvoljen Ljuba Davidović. Davidović je danes odločeval na agitacijsko potovanje v Skoplje, kjer se vrši jutri okrožna konferenca demokratske stranke.

Protiv na delu tudi v Srbiji.

Kakor javljajo «Novosti», je imel Stojan Protiv zborovanje v Kruševcu, ki je uspešno prav dobro. Na shodu je Protiv pojasnil svoje stališče in razložil svoj program. Sprejeta je bila resolucija, ki je bila poslana glavnemu odboru radikalne stranke in ki zahteva, da glavni odbor radikalne stranke prekliče svojo znano izjavo v «Samoupravi». Resolucija naposled povdarja potrebo sporazuma med

SOLUNSKO VPRAŠANJE.

Beograd, 20. januarja. n. «Politika» javlja iz Aten: Poslanik kraljevine SHS v Atenah Baluždić izročil jutri ministru zunanjih del Aleksandriću noto, v kateri stavi naša vlada nove predloge glede jugoslovanske svobodne cone v solunskem pristanišču. Baluždić je pri razgovorih z grškimi trgovskimi krogi dobil vtis, da prav lahko pride do sporazuma med Beogradom in Atenami.

radikalci, ker bo stranka imela škodo, ako ne pride do skupnega nastopa.

Dušan Plavšič demokratski kandidat.

Beograd, 20. januarja. n. «Politika» poroča: Bivši pomočnik ministra financ Dušan Plavšič bo kandidiral na demokratski listi v Novem Vinodolu. Protijemu bo kandidiral dr. Tomljenović.

Volilni pokret v Dalmaciji.

Beograd, 20. januarja. n. «Politika» piše: V Dalmaciji živahno agitirata dr. Trumbić in Smolčić, ki delujeta v smislu resolucije zagrebskega kongresa javnih delavcev. Verjetno je da postavita oba skupno listo. V Dalmaciji bo kandidiral kot zastopnik Hrvatskega bloka dr. Mato Drinković. Tudi radikalci vodijo v Dalmaciji živahno agitacijo. Razen tega so dobro organizirani še zemljoradniki, demokrati, klerikalci in socialisti.

ZNIŽANJE CARIN NA MOKO V ITALIJI.

Rim, 20. januarja. l. Finančni minister je predložil kralju v podpis dekret, po katerem se bodo vnovič zelo znižale uvozne carine na nekatera živila. Carina na pšenično moko se zniža od 4 lir na 1,50, na rženo in ovseno moko na 1,35, na zdrobe od 1,50 — na 3,50. Vlada se nada, da bo na ta način znatno znižala cene žitnim izdelkom.

Skrajna napetost v ruhrskem ozemlju

NAJUGLEDNEJŠI INDUSTRIALCI ARETIRANI. — PRIČETEK STAVK V PONDELJEK SPOŠNA STAVKA?

Essen, 20. januarja. s. Danes je povabil general Bournier najuglednejše industrialce iz Poruhra na kratek razgovor, jih dal kratko malo aretirati in odvesti pod vojaškim nadzorstvom z avtomobilom v Düsseldorf. Med njimi se nahajajo industrijalec Thyssen, generalni ravnatelj Dengelmann, rudniška asesorja Alphe in Reichtner in dva druga generalna ravnatelja; o vzroku aretacije še ni nič znane.

Predno so aretiranci odšli na vojno sodišče, so se morali obkroženi od francoskih častnikov in vojakov fotografirati. Delavci so po aretaciji generalnega ravnatelja Dengelmanna ustavili delo. Položaj se je povsod tako poostiril, da kaka eksplozija ne bo razočarala. Delavci so danes zjutraj odšli na delo le vsled tega, ker pričakujejo odločitve Francozov. V rudnik Westerhold so danes prispelle znova francoske čete, na kar so delavci prenehali z delom. Tudi delavci iz Poljske so se postavili na stran Nemcev. Vlaki s premožkom so danes odšli še vedno v nezasedeno nemško ozemlje.

Osrednji odbor delavskih svetov državnih rudnikov v ruhrskem ozemlju je sklenil danes sledeče: Zaplemba državnih rudnikov pod zaščito francoskega vojaštva je najsurovejša nasilje. Vse osebe protestirajo najodločneje proti temu in zahteva, da se vsi aretiranci izpuste takoj na svobodo. Poleg tega prepoveduje francoskim četam vsak pristop v jame in rudniške naprave. Vse delavstvo je solidarno in bo, ako se bodo francoska nasilja nadaljevala, storilo enotno potrebne

korake. Pod nobenim pogojem pa delavci pod francoskim bajonetom ne bodo delali.

65.000 uslužbencev Thyssenovih rudnikov je zahtevalo takojšnjo oprostitev svojega šefa in bo v nasprotnem slučaju nehala z delom. Železniško uradništvo in uslužbenstvo se pokorava le poveljem iz Berlina in ne bo nikdar prevažalo vlakov na zapad.

Francoska nasilja stopnjujejo od dne do dne nevojlo in upornost uslužbenstva. Za ponedeljek je pričakovati splošne stavke vseh uslužbencev onih rudnikov, ki so zaplenjeni.

Časopisna cenzura.

Pariz, 20. januarja. s. Nekateri listi prinašajo vesti iz Strasbourga, po kateri so z odlokom generalnega komisarja listi «Saarbrückner Zeitung», «Frankfurter Zeitung», «Berliner Tageblatt» in «Vossische Zeitung» v Alzaciji Loreni prepovedani.

Revanza v Berlinu.

Berlin, 20. januarja. o. Berlinski hotelirji so spontano sklenili izgnati francoske in belgijske potnike iz svojih hotelov. Vsem Francozom, ki so se danes javili v hotelih za stanovanja, so prijazno pa odločno izjavili, da zanje nimajo mesta. Značilno je, da drugi tujci, zlasti Amerikanci, Angleži in Holandci odobravajo to postopanje.

Kriza v reparacijski komisiji.

Pariz, 20. januarja. s. «Echo de Paris» poroča: Bradbury je kot angleški delegat v reparacijski komisiji podal ostavko.

Lienin leži v agoniji?

PO POROČILIH ANGLEŠKIH LISTOV GA JE DRUGIČ ZADELA KAP.

London, 20. januarja. l. «Daily News» poroča, da je sovjetski komisar za narodno zdravje Semaško, ki so ga na potu v Lausanne novinarji povprašali, ali so vesti o brezupnem zdravstvenem stanju Ljennina resnične, izjavil, da je Ljennina pred dobrim tednom že drugič zadel mrtvoud, pri čemer je omtvela tudi njegova hrbtnica ter deloma vse živčevje. Ljennin je najprej izgubil go-

vor, sedaj pa že teden dni leži v popolni nezavesti. Njegovo stanje je brezupno, bati se je, da bo v kratkem umrl. Okrog Ljenninove postelje je neprestano po šest nemških zdravnikov, ki mu injicirajo lečila in dajejo hrano. «Times» poroča, da nameravajo boljševiki po Ljenninovi smrti postaviti na krmilo sovjetske republike trimvirat Trockij, Kamenov in Džerdžinski.

Nove obliube uradništvu

Beograd, 20. januarja. r. Danes je finančni minister sprejel zastopnike uradniškega združenja, katerim je izjavil, da je dal izdelati načrt o draginjskih dokladah za uradnike vse države. Upa, da bo ta načrt sprejet. Poslednjo besedo o tem ima vlada.

Socialistični kongres

Beograd, 20. januarja. Včeraj se je pričel kongres socialno - demokratske stranke, katerega se udeležuje okoli 80 delegatov iz cele Jugoslavije. Slovenske socialne demokrate zastopata dr. Milan Korun in Josip Kopač. Kongres je otvoril Vitomir Korač, voditelj hrvatskih socialnih demokratov. Naloga zborovanja je, da končno konstituirajo enotno socialistično stranko. Početovanja bodo trajala tri dni. Po končanem zborovanju se objavi program enotne socialistične stranke, ako bo do združenja prišlo.

Danes se je socialistični kongres nadaljeval. Najprej se je razpravljalo o kandidaturi Lapčevića v Beogradu. On se je sprva branil sprejetja kandidature, vendar je na pritisk svojih prijateljev pristal na kandidacijo. Nadalje so med drugim razpravljali o taktiki stranke v Sloveniji, vendar se socialisti v Slovenijo niso mogli sporazumeti. Vse kaže, da ostane pri razkolu socialistične stranke v Sloveniji.

Poljska zunanja politika

Varšava, 20. januarja. u. Na današnji plenarni seji sejma je imel ministri predsednik Sikorski dolg ekspozice, v katerem je med drugim poudarjal stremelje: nja Poljske za končno ureditev miru v srednji Evropi. Pred vsem si bo storila vlada nalogo, doseči s Francijo najprijetnejše odnose in delovati za popoln sporazum med Anglijo in Francijo. Z Ameriko, Italijo, Japonsko in Belgijo bo skušala priti v tesno prijateljstvo. Trdne vezi z Rumunijo prinašajo že prve realne uspehe.

Tudi odnosi z Malo antanto in baltičkimi državami se razvijajo v medsebojnih simpatijah. Zaradi vpada Litvanec v Memel bo poljska vlada pri politički konfaranzi protestirala.

Konvencije o rapalski pogodbi

Beograd, 20. januarja. r. Danes je zunanji minister dr. Ninčić poslal ministrskemu predsedniku Mussoliniju v Rim resume konference, ki so se vršile v naši vladi o rapalski pogodbi. Kakor znano, je Mussolini hotel zvedeti za mišljenje naše vlade o spremembi posameznih členov rapalske pogodbe. Konference naše vlade o razlagi posameznih členov so sedaj končane in je bil ves material poslan v Rim, ker namerava Mussolini po lastni izjavi v kratkem predložiti St. Margheritske konvencije parlamentu v ratifikacijo.

Borza dne 2. jan.

Nastop reakcije. — Padec tujih deviz v Zagrebu, dvig dinarja v Curihu.

Zagreb, Borza danes ni poslovala. V prostem prometu je bilo opaziti znatno padanje tujih deviz in valut. Na trgu je bilo namreč mnogo blaga, ki se je nudilo celo pod parireto, ker banke nočejo nič kupovati. O kaki paniki ni govora, ker se splošno smatra, da je silen padec dinarja samo trnnoten in neupravičen. Notirani so: Trst 650, Praga 350, London 475, Berlin 0,70 — 0,72, Dunaj 0,19, dolar se je ponujal po 125 brez kupcev, čeprav je notiral včeraj nad 130. Oslabili so tudi efekti in se je dvignila samo Trboveljska na 670.

Curih: Berlin 0,02875, Newyork 536,23 London 24,94, Pariz 35,40, Milan 25,85, Praga 14,85, Budimpešta 0,2025, Bukarešta 2,80, Beograd 3,75, Sofija 3,80, Varšava 0,0175, Dunaj 0,0073.

Berlin: Dunaj 26,93, Budimpešta 728, Milan 89,775, Praga 53,865, Pariz 123,191, London 85,785, Newyork 18,703,12, Curih 366,606, Beograd 13,765.

POROČILO Z ŽITNEGA TRGA.

Zagreb, 20. januarja. Ta teden so cene zaradi padanja valute zelo narasle. Povpraševanje je bilo precejšnje, a ponudba s strani lastnikov vedno manjša, tako da je zadnje dni skoro ni bilo. Pšenica je notirala v početku tedna postavno vojvodinska postaja 420 do 440 Din. Danes notira 440 do 465 Din. Nova turščica se je plačala po 215 do 235 Din s postajo. Po moki je bilo veliko povpraševanje in sicer za izvoz; doseglo se se cene za št. 0 675 do 700 Din s postajo.

Za uradništvo

Po sklepu načelnost JDS v Mariboru in Ljubljani se je podal poslanec Reiser kot namestnik člana finančnega odbora 17. januarja v Beograd, da intervenira pri vladi radi nujne pomoči uradništvu in da se posvetuje z osrednjimi uradniškimi organizacijami v Beogradu. Posl. Reiser je na vseh mestih, ki so tačas merodajna v Beogradu, opozarjal, da je kriza v gnetnem položaju uradništva že prekoračila vrhunec in je položaj, v kojem se zdaj nahaja, obupen. Opozarjal je na posledice, ki jih prinaša ta situacija na vso državno upravo pa tudi na javno življenje sploh. V finančnem ministarstvu je posl. Reiser konstatiral, da se izdelujejo neki predlogi, ki pa glede finančnega efekta niso jasni. Vseji finančnega odbora je posl. Reiser interpeliral ministra Stojadinovića, kako si predstavlja, da pojde ta nezadržna situacija naprej in ga opozarjal na historično odgovornost, ki je nanj padla, ker ni pripravil nobenega predloga. Odgovornost za posledice pade na vlado.

Gosp. Stojadinović je odgovarjal v vidni zadregi, da se peča z vprašanjem in da bo pripravil predloge za eno bodočih sej. S tem odgovorom se posl. Reiser ni zadovoljil. Akcija demokratske stranke je vzbudila veliko pozornost, pri radikalni stranki pa strasten odpor. Očita se demokratom, da so predlog stavili iz taktičnih razlogov. Na to so demokrate odgovorili, da bi jim bilo lahko izbrati položaj za agitacijo, a uradniško vprašanje ni partijsko, ampak državno vprašanje.

Koga naj volimo v Pokojninski zavod?

Prejeli smo: Privatni nameščeneec, ali se že spoznaš, koga naj voliš v Pokojninski zavod? Ne vprašaj svojega šefa, niti svojega političnega somišljenika, oba ti bosta nasvetovala tisto listo, ki njima, oziroma njihovi stranki konvenira. Vprašaj svoje strokovno društvo, ki si si ga ustanovil, katerega član si in ki mu plačuješ članarino zato, da čuva nad Tvojim stanom in štiti Tvoje koristi pred Tvojim podjetnikom. Tvoja društva so postavila lastno kandidatno listo

«Strokovno in nadstrankarsko listo» Zveze društev privatnih nameščenec v Ljubljani.

Tvoja dolžnost je, da to listo voliš. Ko dobiš listek od Pokojninskega zavoda, se spomni, da je tudi od Tvojege volilnega akta odvisna Tvoja zavarovana starost in pokojnina. Spomni se, da si zaupal svoje koristi svojemu društvu in svojim tovarišem v društvu.

Ne zaupaj radi tega nikomur. Razven tistim, ki jim tudi sicer zaupaš, in ki te še nikdar niso prevarali. Predno voliš, pomisli, ali naj se Tvoja premija, prihranek za starost, naloži v denarne zavode, kjer bo Tvoj vplačani papirnat denar ostal papir, kakor to hočeš, da Roman Ravnihar in Ivan Iliter, eksponenta bank, ali pa hočeš, da bo Tvoj prihranek naložen v hišice, kjer boš stanoval in v druge predmete trajne vrednosti in tako ostal denar, s katerim boš lahko živel na stare dni. Sedaj ti je na razpolago dano, da se odločiš. Ako hočeš bančno naložbo, ako hočeš bančni dobiček, ako hočeš tisoč nevednih papirnatih kron pokojnine, — potem voli Združene gospodarske nameščenice, kakor se sami jako dobro imenujejo. Ako pa hočeš odpraviti stanovanjske bede, ako hočeš varen denar, ako hočeš zavarovano starost, zaupaj, kakor doslej svojim organizacijam in napiši na glasovnico:

Strokovna in nadstrankarska lista.

Nove persekucije

Pod Nanosom, 18. januarja. Trda roka fašistovskega režima se zadnje dni pri nas bolj in bolj čuti. Do pred kratkim so Italijani Slovencem in Hrvatom požigali strehe nad glavami ter podili domačine po svetu. Sedaj so se upravne oblasti očividno odločile za drugo taktiko.

«Jutro» je v teku prošlega tedna že zabeležilo dejstvo, da so politične oblasti seznanjenega komisarijata izvršile aretacijo dveh najmarkantnejših osebnosti med primorskimi učiteljskim. Zaprelo so učitelja Pahorja, urednika «Učiteljskega lista» v Trstu, in Hreščaka, predsednika učiteljskega društva za seznanjski okraj. Vzroki aretacije še niso pojasnjeni, domneva pa se pravilno da sta Pahor in Hreščak žrtvi svojega političnega prepričanja. Oba sta namreč socialista - levčarja, toda obenem neustrašena borca za pravice celokupnega tlačnega jugoslovanskega učiteljskega v Primorju. Politično prepričanje Pahorja in Hreščaka je dalo pač samo zunanji povod za aretacijo, na podlagi katere bi oblasti morda rade oba agila moža izrinile iz vrst aktivnega učiteljskega.

Drugi primer preganjanja so aretacije Postojčanov Barage in Piklja. Oba sta bila pred občinska svetovalca. Da pa ne bo aretacija teh dveh prav tako neutemeljena in krivična, kakor preganjanja gori omenjenih učiteljev, so Italijani razstrosili v svet vesti, da sta Pikelj in Baraga aretirana radi našoškega vodovodnega načrta, ki pa se kaže nahaia v — Ljubljani.

Italija tedaj začenja proti svojim novim državljanom s procesi in persekucijami, ki hudo spominjajo na ravnanje nekdanje podonavske monarhije. Kar je poštenega in delavnega življa v Julijski Krajini, kar se noče zapirati brezstidnemu fašizmu, preganja in izločuje iz življenja. Pa to ne bo trajalo dolgo! Nas Primorčane ne uklonijo ne grožnje, ne požigi, ne preganjanja! Čim trša pest, tem zavodnejši odpor! Za Italijo pa bi enkrat že bil čas, da stvarno preudari, kam vodi politika persekucij.

Politične beležke

+ Napredni kandidati v celjsko-mariborskem okrožju. V gornjegrajskem okraju je bil postavljen za kandidata Napredne kmečke - obrtne zveze včeraj v Mozirju na zaupnem zboru nadučitelj v pokojni gosp. Franc Kocbek, predsednik slov. planinskega društva, dolgoletni predsednik Zveze naprednih učiteljskih društev, ustanovitelj mnogih gospodarskih združenj in tajnik Kmečke posojilnice v Gornjem gradu. Ta kandidatura se smatra za zelo srečno. Danes dopoldne se vrši kandidatni shod Napredne kmečko-obrtne zveze v Šmarju pri Jelšah, danes popoldne pa v Zidanem mostu za okraj Laško - Brežice - Sevnica.

+ SKS odklanja skupen nastop naprednih strank. Kakor smo že poročali, so se zbrali včeraj v Mariboru volilni zaupniki SKS. Na zborovanju so sklenili odkloniti novi predlog demokratske stranke za skupen nastop pri volitvah (glej včerajšnje «Jutro») in vztrajati pri prvotnem sklepu, da gre SKS sama v volilni boj. Demokratski predlog so odbili brez utemeljitve in brez kakih pogojev ali protipredlogov s svoje strani.

+ Agitacija «makedonstvujuščih» v južni Srbiji. Po naročilu ruskih komunistov so se vrgli «makedonstvujuščii» na volilno agitacijo v Makedoniji, in sicer za «proletarsko» stranko, pod katerim imenom se skrivajo komunisti. Pri zadnjih volitvah so imeli v Makedoniji precej uspehov, sedaj bo šlo pa težje, ker je proletarski stranki prepovedano postaviti volilne liste in se volitev sploh udeležiti niti pod lastno, niti pod kako drugo firmo. Poroča se, da se nahaja v Makedoniji 12 komitatskih čet, da «na svoj način» agitirajo za volitve. Morda se radikalci tudi s temi sporazumejo, ko so se že sporazumeli s turškimi nacionalisti in Arnavti.

+ Volilni boj v Vojvodini. Radikalci so pri sprejemanju Nemcev in Madžarov v volilne liste zelo previdni in priznavajo volilno pravico samo onim, za katere so sigurni, da bodo glasovali zanje. Čisto po radikalno! + Stipica Radić izobčil dr. Novačana. Včerajšnji «Slobodni Dom», glasilo Radićeve stranke, objavlja, debelo tiskano, sledečo vest: «Vodja slovenskih republikancev dr. Novačan, nima več nobene zveze s hrvatsko seljaško republikansko stranko.» Zagrebška «Rje» pripominja k temu: «Kaj je neki napravil učeni doktor, da ga je že Radić zavrgel?»

+ Radikalci in blokaši. Kakor smo že poročali, je vlada razveljavila svoječasni razpust zagrebškega «Hrvatskega Sokola» in «Hrvatske žene». Tem povodom priobčuje beogradska «Politika» uvodnik, v katerem iznaša vzroke, zakaj sta ti dve društvi bili razpuščeni (radi očitnega protidržavnega hujkanja) in pravi na koncu: «Ko se pri tem pomisli na to, da je bila pretrgana koalicija z motivacijo, da so več ne veruje (demokratom namreč), da je vržena iz državne uprave polovica, iskreno privržena vilovdanskim ustavi, istočasno se pa daje možnost za obnovo akcije elementom, ki ne samo da nasprotujejo vilovdanskim ustavi, temveč sami državi, po tem res ni težko najti oznake za tako neverjetno vladno postopanje.»

+ Nemogočnost plemenskih blokov. Hrvati so imeli svoj blok, pa ga ni majo več, ker na volitve gre Radić s svojimi kmeti sam. Tudi na Slovenskem se je predlagalo, da se ustanovi nekaj slovenski blok, pa tudi od tega nič ni bilo. In Srbiji? Tudi med njimi so ljudje, ki bi hoteli ustvariti nekaj srbski blok in beogradske «Vreme» mlo toži, da je razcepjenost med srbskimi strankami splošna in da niti ni načelna, temveč osebna. Tako pride lahko zopet do tega, da jim bo (Srbom namreč) «drugi delal kapo». In dobro je, da je temu tako, da so plemenski bloki nemogoči, ker oni bi kmalu razbili državo. Nas le vesel, da ljudstvo ni prijatelj plemenskih blokov in demokratska stranka je najlepši dokaz, da je najbolje za naš razvoj, ako so politične stranke ustanovljale in organizirajo samo in edino na podlagi gospodarskih, socialnih in kulturnih načel, brez ozira na plemensko pripadnost državljanov. Le po tej poti pridemo v doglednem času do ureditve notranjih razmer, do prave konsolidacije in do utrditve države na znotraj in na zunaj.

Po svetu

— Jugoslovanska kolonija v Južni Ameriki. Naši rojaki v Antofagasti v republiki Čile so dne 1. decembra povodom praznovanja našega narodnega ujedinjenja izdali edino izdajo lista «Bratska Slova», posvečeno «bratski slogi Srbov, Hrvatov in Slovencev». Lista, ki ima okvir v narodnih barvah, prinaša sliko kralja Aleksandra, v

tekst pa inkostrijevo «Ujedinjenje». Naši rojaki v Južni Ameriki, ki so se vedno odlikovali z žarkim domoljubjem, obsojajo razdor v domovini ter zaklinjajo Jugoslovane, naj ne rušijo narodne sloge! Prvi december se je med našimi rojaki v Južni Ameriki povsod obhajal na svečan način.

— Nesreča na morju. Argentinska ladja «Montevideo» je pri Rio dela Plata trčila v meglu ob italijansko ladjo «Speranza», ki se je takoj potopila. «Montevideo» je bila sama zelo poškodovana, vendar pa je mogla rešiti posadko in potnike italijanske ladje.

— Zima na Madžarskem. Po vsem Madžarskem je zapadel debel sneg. Zametli so toliko, da se more vršiti promet na južni železnici samo na delu proge. Brzovlak iz Vel. Kanize radi silnih zametov ni mogel voziti dalje proti Budimpešti.

— Nazadovanje prebivalstva v Franciji. Iz uradne francoske statistike je razvidno, da se je rodilo v prvi polovici leta 1920, v Franciji 421.180 otrok, leta 1921. le 405.613 otrok, a leta 1922. samo 387.681 otrok. V prvi polovici lanskega leta je bilo torej 24.454 porodov manj nego leta 1921., a 39.352 smrtnih slučajev več. Porok je bilo sklenjenih 193.454, 44.731 manj nego v prvi polovici leta 1921. Zalostna statistika.

— Davek na obisk cerkve. Ruska vlada je po poročilih angleških listov pred kratkim naročila oblastem, naj naroče vsem, ki obiskujejo cerkve, da prispejo s seboj legitimacije ter denar za vstopnino, ki ga bodo pobirali sovjetski uradniki po 1 milijon rubljev za osebo. Brez tega davka se vstop v nobeno cerkev ne dovoli več.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Nedelja, 21.: ob 3. pop. «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Zivi mrtvec». Izv.

Ponedeljek, 22.: «Voljček». C.

Torek, 23.: Zaprt.

Sreda, 24.: «Madame Sans Gène». Izv.

Četrtek, 25.: «Cudež sv. Antona» in «Crna dama iz sonetov». A.

Petek, 26.: «Lilium». D.

Sobota, 27.: «Zivi mrtvec». Delavska predstava. Znižane cene. Izv.

Nedelja, 28.: Ob 3. pop. «Lilium». Izv. Ob 8. zvečer: «Voljček». Izv.

Ponedeljek, 29.: «Madame Sans Gène». E.

Ljubljanska opera.

Nedelja, 21.: «Seviljski brivci». Izv.

Ponedeljek, 22.: Zaprt.

Torek, 23.: «Lakme». B.

Sreda, 24.: «Mefistofeles». E.

Četrtek, 25.: «Nižava». D.

Petek, 26.: «Gorenjski slavček». A.

Sobota, 27.: «Triptychon». C.

Nedelja, 28.: «Nižava». Izv.

Ponedeljek, 29.: Zaprt.

Šentjakobski oder v Ljubljani.

Nedelja, 21.: «Charleyeva teta».

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 21.: popoldne: «Pogumni Tonček». Izv. Zvečer: «Baron Trenk». Izv.

Torek, 23.: «Čvor». C. Premiera.

Premiera Büchnerjevega «Voljčka» v ljubljanski drami je dosegla sinoč veliki umetniški uspeh. G. režiser Šest je ustvaril zanimivo predstavo, pri kateri so se zlasti odlikovali g. Rogoz v naslovni vlogi, g. Juvanov in g. Lipah. Predstava, prvi pokušaj plemenitih ekspresionizma na našem odru, je po zaslugi šestosti in ansambla uspela popolnoma. Dalše poročila moramo odložiti na prihodno številko.

Operni repertoar v Ljubljani so je moral, kakor objavlja uprava, zadnji teden dvakrat izpremeniti, ker je več opernih članov bolnih. Zaradi boleznih ne morejo nastopati g. Thierri-Kavčnikova, g. Lewandowska in g. Levar.

Prvi nastop novega baritonista v Ljubljani. V nedeljo dne 21. januarja nastopi prvič v ljubljanski operi nov angažirani bariton g. Balaban, dosedaj član raznih velikih ruskih gledališč. Poja vlogo Fizarra v «Seviljskem brivcu».

Snoored koncerta muzike Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, ki se vrši jutri v ponedeljek ob 8. uri zvečer v dvorani Union je sledeči: 1.) W. A. Mozart: Serenada za godalni orkester. (Kčoh, v. 525). II. Allegro. II. Romanca. Andante. III. Mennetto. Allegretto. IV. Rondo. Allegro. 2.) a) Porodini: Prvor iz srednjeavriške stepe. b) Sv. Stančič: Sinfonični seherzo. 3.) K. B. Jirak: Sinfonija e-mol op. 10. I. Molto moderato. Allegro deciso. Presto. II. Intermezzo. Adagio. III. Scherzo Vivace. IV. Sostenuto. Allegro marciale. — Dirigent kapelnik dr. Josip Čerin. Prednoročala vstopnice v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. Sedeži po 20. 18. 15. 12. 10. 8 in 6 Din, stojišča 5 in 2 Din. Občinstvo opozarjamo, da je začetek točno ob 8. uri zvečer in da je sedežev vseh vrst še dovolj na razpolago.

Slovenski profesorji v Ameriki. Profesorja krakovske univerze dr. Siedlecki in Jachimecki sta pozvana, da v letu 1923./24. predavata v Ameriki na univerzah, ki pripadajo k Zvezi visokih šol v Ameriki. Jachimecki je muzični strokovnjak.

Knjižnice v češkoslovaški armadi. Armada češkoslovaške republike ima 254 knjižnic. V teh knjižnicah se nahaja 223.143 knjig; med temi je čeških in slovaških 168.205, nemških 40.850, madžarskih 10.447 in 8581 drugojazyčnih. Vsaka vojaška formacija ima povsod, kjer je mogoče, poleg knjižnice tudi še čitalnico, kjer vojak čita časopise, knjige in pišejo pisma. Takih čitalnic ima češkoslovaška armada 218. V njih se na-

naša dnevno do 2446 izvodov časopisov. Povprečno pride na dan v te čitalnice do 7061 vojakov. V armadi pa se prirejajo tudi zabave in razna predavanja ter izleti. To so krasni rezultati, posebno ako vpoštevamo, da ima češkoslovaška pod orožjem samo 127.635 moč.

Sokolstvo

Sokolski odsek Ježica ima svoj tretji redni letni občni zbor danes v nedeljo ob 3. popoldne v ljudski šoli na Ježici. — Starosta.

Sokol v Črnomlju ima svoj redni občni zbor v soboto, 27. t. m. ob 20. v društveni telovadnici z običajnim dnevnim redom. Pozivlja se vse članstvo, da se udeleži polnoštevilno. Zdravo!

Sokol v Slovenski Bistrici ima redni občni zbor v soboto, 27. t. m. ob pol 20. v hotelu «Beograd». Upamo, da bo letos udeležba boljše kot lansko leto. — Odbor.

Sokol Ptuj, naznanja da se vrši V. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom v soboto 27. t. m. ob 20. v «Narodnem domu» v Ptuj. Bratje in sestre pridite! — Odbor.

Sokol v Gornji Radgoni bo imel 27. t. m. ob 20. v gostilni «Pri lovcu» svoj V. redni občni zbor. — Zdravo!

Sokol v Dolnji Lendavi ima svoj tretji redni občni zbor v soboto, 27. t. m. ob 20. Ker je naš Sokol večavna meja postojanka, je dolžnost vsakega zavednega Jugoslavana, da se občnega zbora zanesljivo udeleži! Odbor.

Praški Sokol, matično sokolsko društvo v Pragi je kupilo za 4 milijone Kč poslopje bivše sirotišnice Janeza Krstinca v Katarinski ulici in pripadajoči veliki vrt. Tu bo zgradilo obsežno letno telovadnico in postavilo veliko telovadnico za članice. To društvo doslej ni imelo lastnega telovadišča, društvena telovadnica pa tudi še zdavno ne zadošča številu članstva. Kupljeno poslopje je bilo nemška last in je prišlo s tem v češke roke, kar znači vesel poljav za Sokolstvo kakor tudi za češki narod sploh.

Zavarovanje sokolske dece proti nezgodam pri ČOS. Češko Sokolstvo je imelo doslej zavarovane člane in članice ter moški in ženski naraščaj. Z novim letom 1923. je uvedlo zavarovanje tudi za moško in žensko dečo. Za vsakega telovadca, ki poseja dečo telovadbo, se vplača 0.60 Kč letno. Ponesrečenec dobi po 6 Kč oškodnine dnevno, in sicer za največ 200 dni, v slučaju trajne invalidnosti se mu izplača 12.000 Kč, v slučaju smrti pa 3000 Kč.

Sport

Tekme v skokih na smučeh. Pred kratkim so se v bližini Davosa vršile tekme v skokih na smučeh, pri katerih je zmagal Avstrijec E. Reisch, ki je skočil 41, 43 in 45 m. Drugi je bil Švicar Baertsch, Najlepsi in najdaljši skok je izvedel Nemec dr. Bader, ki je skočil 48 m, toda na cilju je padel. Izven konkurence je zmagovalce Reisch skočil 51 m! Naši najboljši smučarji skakajo komaj 10 do 15 metrov; mnogo možnosti je še pred njimi...

Otvoritev sankalističa «Belvedere» v Bohinjski Bistrici, se vrši danes 21. t. m. dopoldne. Sankalističe je v celi dolžini 2 km popolnoma preurejeno. K oblini udeležbi sankacev vabi Jugoslovanska Zveza za tujski promet in Bohinjska podružnica turistovskega kluba «Skala».

Plavalna sekcija S. K. Primorje je imela v petek sejo, na kateri so se razpravljala razna za sekcijo važna vprašanja. Nato je bil izvoljen nastopni odbor sekcije: Načelnik Vladimir Dekleva, tajnik (začasno) Savo Sanein, trener Savo Sanein, gospodar Josip Saksida, kapetan waterpolo moštva Milan Rybač, njegov namestnik Mirko Zorč, načelnica ženskega odseka Marta Premelčeva.

Redna letna skupščina članov sportnikov Ljubli. sportnega kluba se vrši v ponedeljek dne 29. t. m. ob pol 21. v zadnji sobi Narodne kavarne. Udeležba obvezna.

S. K. Slovan v Ljubljani. V. redni občni zbor se vrši v nedeljo 4. februaria ob pol 10. v Prečernovi sobi restavracije «Novi svet» z običajnim dnevnim redom.

Klub kolezarjev in motociklistov «Ilirija» v Ljubljani. Odhodova seja se vrši v ponedeljek 22. t. m. ob 20. na Rimski cesti št. 11 restavracija «Kodolca». Vsi člani, kateri imajo nabiralne pole za dirkalne aparate naj k tej seji pridejo sigurno s polarni ter prinese nabrane zneske. Obvezno je za vsakega člana, kateri ima nabiralno polo. V soboto, 27. t. m. ob 20. sestaneč vseh kolezarjev in motociklistov v klubovi sobi restavracije pri «Slonu». Podpredsednik.

Dopisi

RADOVLJICA. Dramatični odsek Sokolskega društva v Radovljici je v nedeljo dne 14. t. m. že v tretji uprizoril Sker Spicarjevo «Miklovo Zala». Premiera 6. t. m. je privabila toliko občinstva v Sokolski dom, da je bila obširna dvorana, v pravem pomenu besede, nabit polna. Drugi dan, 7. t. m. je bila repriza. Naval je bil še večji. Ljudje so prihiteli iz vse okolice od Kranja pa gori do Kranjske gore in Bohinja. Na občo zahtevo se je «Miklova Zala» ponovila v nedeljo, 14. t. m. Tudi pri tej predstavi je zasedlo občinstvo obširno sokolsko dvorano do zadnjega kotička. — Vsi člani dramatičnega odseka, ki so sodelovali pri igri, so bili kos svojih nalogi. Premiera se je vsled velikega števila igralcev, ki so prvič nastopili, nekoliko zavlekla, dočim se je re-

priza izvajala popolnoma točno in redno. Ljudstvo ni stedišlo za aplavzom in dasi traja uprizoritev skoraj štiri ure, je občinstvo pazljivo sledilo posameznim prizorom. Ker je moralo pri vseh sodeadnih predstavah vsakokrat mnogo ljudi oditi, ker ni bilo več prostora, se bo «Miklova Zala» ponovila še enkrat v nedeljo, 21. t. m. ob 3. popoldne. — Tudi gmeten uspeh je lep. Se več takih iger, vzeti iz narodnega življenja, in Sokol v Radovljici se bo v doglednem času otresel dolgov, katere je moral napraviti, da si je zgradil svoje kulturno ognjišče. K temu uspehu pač pripomorejo tudi naše narodne dame, sestre Sokolice. S hvalevredno pozhrtvovanostjo prirede za vsako prireditve izvrsten bufet, ki donaja Sokolu siguren in izdaten dobiček. Želimo dramatičnemu odseku pod sretnim in pozhrtvovanim vodstvom g. Spicarja tudi v bodoče kar najlepšega uspeha.

JESENICE na Gor. Odbor za ustanovitev gospodinske šole, kateremu načeluje delavni in pozhrtvovni g. M. Regova, dela s polno paro, da se ustanovi in ja prične čim preje delovati ta šola. In res, vsak dan ima odbor znanjavati kak uspeh. Generalno ravnanje je «Kranjske industrijske družbe», posebno pa za vsak napredek vneta glavni ravnatelj g. K. Noot, je pokazalo, da ve ceni to prekoristno napravo; zato je na last ne stroške postavilo krasen štedilnik, uvedlo vodovod in napravilo nov pod v kuhinji. Marljivo odbornice so nabrale prav lepe zneske za notranjo upravo te šole, a kaj ko vsi ti zneski bodo komaj komaj krili najpotrebnejšo opravilo. In treba bo še marsikak dinar dobiti, da se pokrije vsaj sprotni stroški. Prepričani smo, da se bo to ali oni denarni zavod spomnil naše za naš industrijski kraj prepotrebne gospodinske šole, ko poteka odbor na njegova vrata za kako podporo. Tudi delavstvo brez razlike stanu in političnega prepričanja se je zavzelo za to napravo, ker le predobro ve, da je dobra gospodinja steher družinskega blagostanja in družinske sreče. In marljivo odbor naj bo prepričan, da bo žel hvaležnost celokupnega jeseniškega prebivalstva, ko prične delovati ta šola.

POLZELA. Dramatično društvo na Polzeli je priredilo na Silvestrov večer igril «Gospa, ki je bila v Parizu» in «Dnevnik». Na željo občinstva sta se igril ponovili v nedeljo, dne 14. t. m. in v vsakem pogledu prav dobro izpadli. V glavni vlogi «Gospa, ki je bila v Parizu» gre vse priznanje Minki (gdč. Anici Cimpermanovi), v vlogi Matilde pl. Znoj je bila gdč. Lejla Lapornikova prav dobra. Pohvalno priznanje gre tudi g. Jankotu Prijatelju, gostu iz Cella, ki je bil v vlogi pl. Znojja tako doviten, da je žel pohvalo vsega občinstva. Tudi drugi igralci med njimi g. Jožko Kač, g. Lojze Kronovšek, g. Nejc Turnšek in gdč. Anica Mežnarjeva so svoje vloge rešili na način, da jim je treba le iskreno čestitati. Nič manjše pohvale pa ne zaslužijo igralci, ki so nastopili v «Dnevniku». Na tem mestu moramo omeniti predvsem g. Ivana Jelena v vlogi kapetana Bregrar in njegovi ženi Luciji — gdč. Pavelci Cimpersekovi. Tudi ostali igralcem gre za lep večer prav topla zahvala. Končno moramo še omeniti, da gre vse posebno priznanje g. Lojzetu Kronovku, kot predsedniku tega društva, ker vedno skrbi za povzdigo društva samega in prirejanje iger. Le pogumno naprej!

Nesreča ali zločin?

Pod tem naslovom smo poročali o dogodku, ki se je prošli petek odigral v Domeljevi gostilni na Rakeku. Tam je carinski uradnik Povalej streljal na svojega kolega Slavka Arka ter ga smrtonovarno ranil. Povaleja so oddali sodišču v Cerknici. Arko se nahaja v ljubljanski bolnici ter bo rano prebolel.

Kakor nam naknadno poročajo se je dogodek odigral na sledeči način. Arko je po večerji, ki jo je zavžil v kuhinji gostilne šel s svojim psom v gostilniško sobo, kjer sta sedela pri vinu carinika Povalej in Tevš. Prisedel je ter se v veseljem razpoloženju šel iz neznanega vzroka je Tevš se prišel hudovat na Arkovega psa. Končno se Tevš dvigne ter požehe psa iz sobe. Arko protestira in med obema pride do prepiranja. Povalej se dotle v razgovor ni vmešaval. Naenkrat se obrne proti Arku in reče: «Teb bom pa ustreliš!» Arko se je že pripravljal na odhod ter je molče krenil proti vratom. Na Povalejeve besede se vrne in stopi proti mizi: «Ti boš mene ubil?» Povalej je medtem izlekel nepoženo revolver ter ga držal v za hrbtom prekrizanih rokah. Na Arkovo razburjeno vprašanje izterne roko, v kateri je držal revolver, zakriči «Ubijem te» in sproži.

Arko v prvem trenutku sploh ni čutil, da je zadet. Povalej vnije: «Zadel sem te v sree», Arko pa odzovevja «nisi me zadel». To Povaleja razkari in kakor besen plane: «Zadel sem ga, vzipte ga en!» Arko molče odide v kuhinjo. Šele potem zažuti bolečino in naenkrat se vlije kri iz prsne rane... Med splošno zmešnjavo, ki je nastala, je Povalej zapustil gostilno ter odšel na svoje stanovanje, kjer so ga pozneje našli orožniki in odpeljali v Cerknico.

Prizor so opazovali natakariel Angela Zupančič in Pepica Kozole ter gostilničar g. Rožane. Zunančičeva in Kozoletova sta bili že zaslišani.

V petek je bil Povalej iz zapore izpuščen ter je odpotoval v Maribor.

NAJBOLJŠI SLOVENSKI DNEVNIK JE «JUTRO»

Domače vesti

*** Prenos zemeljskih ostankov v Judenburgu** ustrelnih vojakov bivšega 17. pešpolka. Spomladi leta 1918. je prišlo do uporov naših fantov v gornjostajerskih garnizijah Murau in Judenburg. Mogočna jugoslovanska ideja je prevzela takrat za vse plasti našega naroda, zahtevala pa tudi svoje žrtve. Tako je stopil na morišče v Murau Boštijan Olip, katerega ostanki so bili lani prenešeni v osvobodeno domovino. V Judenburgu je padlo na morišču 6 mož, ki se nahajajo še vedno tamkaj. Da se prepelje tudi te žrtve v domovino, se je osnoval pripravljalni odbor, ki je sklical na dne 19. t. m. širši sestanek častnikov in vojakov bivšega 17. pešpolka. Na sestanku se je po daljši debati ugotovil program za slovesni prenos zemeljskih ostankov judenburških žrtov. Razven tega se je sklenilo, naj bi bila druga glavna naloga akcije tudi podpiranje preostalih vdov in sirot, med katerimi se nahajajo nekatera v najbednejšem položaju. V to svrhu se je izvolil ožji ali izvrševalni odbor, ki sestoji iz sledečih gg.: dr. T. Jamar, predsednik; inž. J. Mačkovek, podpredsednik; dr. J. Bohinjec, glavni tajnik; F. Golubič, Žužek, tajnika; Kramar, blaginjak; dalje kot odborniki: podporučnik V. Delak, E. Franchetti, J. Bukovec, inž. Miklič in Blanič; za namestnike J. Fajdiga (Kamnik), F. Praznik, Križnar, Kos (Vrhnika), G. Pelko (Toplice), J. Cenar (Krško). Poleg tega ožjega odbora se bo v kratkem sestavil še širši odbor, sestavljen iz zastopnikov strank in raznih korporacij. Prenos naših junakov mora biti kar naj-slovesnejši, pa tudi njihovih vdov in sirot se moramo spominjati, zato prosimo občinstvo, da podpre gmotno in moralno to lepo in pijetno akcijo.

*** Ljubljanske občinske volitve potrjene.** Vlada je zavrnila ugovor proti ljubljanskim občinskim volitvam in volitve potrdila. Prva seja novega občinskega sveta, v katerem imajo pretežno večino klerikaleci in komunisti, se bo vršila še ta teden in se bo vršila volitev župana in podžupana. Za župana bo v smislu kompromisa izvoljen zopet bivši župan dr. Perič.

*** Konec prvega tečaja na srednjih šolah** v Sloveniji bo letos po odredbi višjega šolskega sveta dne 31. t. m. izkazati se bodo razdelili po dopolnilnem pouku ob 12. uri. Običajna maša odpade. Semestralne počitnice trajajo od 1. do 4. februarja.

*** Volitev zastopnikov učiteljskega višjega šolskega sveta** v Ljubljani. Ker uradni glasovnice niso dosepele pravočasno v roke vseh šolskih volitev, je pokrajinska uprava podaljšala rok za oddajo glasovnic do 30. januarja ob 12. uri in rok za predložitev glasovnic in volilnih imenikov volilnim odboroma pri prosvetnem oddelku pokrajinske uprave do 10. februarja ob 12. uri. Razglas bo objavljen v prihodnji številki Uradnega lista.

*** Cerkevna politika napram Slovincem v Trstu.** V petek se je deputacija tržaških Slovincov pod vodstvom poslanca dr. Wilfana oglašila pri škofu Bartolomaeju, ki je za slovo pred svojim odhodom iz Trsta še odpravil slovenske pridige in druge slovenske funkcije iz župne cerkve sv. Antona. Opolnočanstvo je protestiralo proti izgonu slovenske iz cerkve sv. Antona in prosilo za poljsko. Škofov odgovor je bil potrdil naše nazorje, da je v Italiji cerkev, vsaj kolikor se tiče t. i. narodnih manjšin, čisto v službi posvetnih oblasti. Škof se je namreč izgovarjal, da so se slovenske pridige morale odpraviti, ker bi jih sicer propovedale posvetne oblasti. Po njegovem mnenju tudi ni prave potrebe slovenskih pridig, češ, da znajo — da se izrazimo natančno — so škofovih besedah — tržaški mestni Slovenci in tudi slovenske služkinje, vsaj kadar ljubimkajo z italijanskimi vojaki, prav dobro italijansko. Ali ni ta odgovor naravno v zasmeh našemu vernemu ljudstvu v zaslužnem Primorju.

*** Fašisti na kraški planoti.** Nabrežinski fašisti se pripravljajo, da razprelejo fašistovske mreže tudi med našim ljudstvom na kraški planoti. Pred nekaj dnevi so ustanovili podsekcijo v Mavhinjah, sedaj pa tudi že v Slivnem, kjer se je, kakor poročajo tržaške glasilo fašistov »Il Popolo di Trieste« vpičalo takoj 30 slovenskih mladencev med fašiste. V ponedeljek se ustanovi enaka podsekcija tudi v Komunju.

*** Za direktorja političnega oddelka v ministrstvu za znanje** stvari je imenovan Grgorje Todorovič, načelnik administrativnega oddelka tega ministrstva.

*** Razpisna službena mesta.** Generalna inspekcija voda v Ljubljani razpisuje mesto gradbenega nadkomisarja v 8. činovnem razredu ter mesto kancelskega praktikanca. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

*** Smrtna kosa.** V št. VI pri Ptuju je dne 19. januarja umrla gospa Emilija Tombah, rojena Vošnjak, v starosti 80 let. Pokopina je mati g. Davorina Tombah v M. P. Pogreb se vrši danes ob dveh urah. — Na Zz. Avstrijskem je umrl bivši ravnatelj ljubljanske realne g. Rudolf Junovc, ki je živel po prevratu gro v pokop. N. v m. p.

*** Pročevanje tropičnih bolezni.** Ministrstvo za narodno zdravje pošlje letos tri naše zdravnike v Hamburg zaradi proučevanja tropičnih bolezni. Zlasti mala-

rije. Razen povračila stroškov dobe kandidate še mesečno plačo v znesku 2400 dinarjev.

*** Ljudsko vseučilišče v Celju.** Iz Celja nam poročajo: Med najagilnejša kulturna društva v Celju se je prištevalo do naj-novejšega časa Ljudsko vseučilišče. Krasno uspeša predavanja, poljudne brošure in v tekočem poslovnem letu poučni tečaj iz najaktualnejših predmetov so nudili društvu široko polje za uspešno širjenje ljudske izobrazbe. Z obžalovanjem čitamo zaradi tega v zadnji številki celjske »Nove dobe« izjavo društvenega predsednika, da je odbor sklenil s večino glasov do konca šolskega leta ukiniti v društvu vsako javno delovanje. Ako navaja kot vzrok premalo udeležbo in zanimanje za prireditve, temu ne moremo popolnoma pritruditi. Ljudsko vseučilišče si je pridobilo v Celju lep renome. Odvisno je le od notranjega dela in primerne agitacije, da je tudi udeležba zadovoljiva. Resnica pa je, da se je nesrečnemu sklepu odbora društva celjskih javnih nameščenec, ki zahteva izstop članov iz kulturnih in političnih društev, posredno ustaviti delovanje edino v tem društvu. Mariborski in ljubljanski javni nameščenici so se izrekli odločno proti temu sklepu svojih celjskih tovarišev, ki samo diskreditira in ne more prinesiti nobenega uspeha. Zeleti je, da tudi celjsko društvo javnih nameščenec uvidi svojo zmotu.

*** Pohranje nočnega davka v Celju.** Zadnji čas se je morala naložiti od mestnega magistrata celji vrsti gostilničarjev prav občutna denarna globa, ker niso pobirali redno nočnega davka. Vsi tozadevni prizivi na občinski zastop in pokrajinsko upravo so bili kot neutemeljeni odbiti. Občinski zastop stoji na strojem stališča, da je dolžan vsak meščan, ki uživa razne ugodnosti mestne uprave, obično tudi vsestransko podpirati. Pohranje te davščine se bo tudi v tekočem letu z največjo konsekvencnostjo izvajalo.

*** Javna varnost v Mariboru.** Mariborski lopovi so preložili svoje plodono delo iz noči na beli dan. Predvčeršnjem so na Glavnem trgu ukradli trem gospod med drugim neki majorjavi soproci večjo vsoto denarja, ne da bi jih mogla policija doslej izslediti.

*** Delo za mariborsko dečo.** Mariborsko društvo za podporo revnih učencev je v prvi polovici januarja zopet razdelilo revnim učencem 52 parov čevljev. Obniti pa jih more še 60 in okoli 200 obleči. Društvo bo potrebovalo še mnogo pomoči. Dosedanji darovalcem društva se iskreno zahvaljujemo in pričakujemo, da prispevajo v njegov blagi namen tudi ostali, ki dosedaj niso imeli prilike.

*** Občni zbor društva stanovanjskih najemnikov v Celju** se vrši v sredo dne 24. januarja ob pol 20. uri v dvorani hotela »Balkan« z običajnim dnevnim redom.

*** Iz Slovenske Bistrice** nam poročajo: Oddelček ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani je na predlog okrajnega glavarstva v Mariboru imenoval za vladnega komisarja okrajne hranilnice v Slovenski Bistrici višjega davčnega upravitelja Josip Pichlerja.

*** Železnice in premog.** V ministrstvu saobračaja se je vršila konferenca, na kateri se je ponovno razpravljalo vprašanje o redni preskibi naših železnic s premogom za poplno in reden promet. Pretresali so se vzroki, zakaj naše železnice zlasti v zimskem času niso preskrbljene s premogom, čeravno naši rudniki producirajo dovolj premoga in so na razpolago tudi potrebni krediti. Konferenca je prišla do prepričanja, da so v prvi vrsti železnice same krive tega nedostarka, ker ekonomat ministrstva saobračaja ne skrbi za to, da se premog pravočasno nabavi, da je po vseh večjih postajah primerna rezerva. Naši večji državni in privatni rudniki producirajo dnevno približno 1000 vagonov premoga. Polovica te količine je potrebna za državne železnice. Iz Pečuha dobijo državne železnice po mirovni pogodbi dnevno po 100 vagonov premoga, iz Peričkega dnevno 50 vagonov. Lansko leto so nekateri domači rudniki v skladu zmanjšanja povpraševanja in v nekaterih mesecih vsled neurjenega železniškega tovrnega prometa za transport premoga morali zmanjšati svojo produkcijo. Ako bi se pri merno zboljšal redni tovrni promet in ako bi se pri nas uredile potrebne briketnice za produkcijo briketov iz domačega ručarstva premoga, bi izginito z dnevnega reda vprašanje o pomanjkanju premoga za naše železnice in tudi za privatno porabo premoga in briketov bi ne bilo treba izdajati niti vinarja za inozemski premog.

*** Štrajk pristaniških delavcev v Sibiriku.** Pristaniški delavci »Jadranske Plovidbe« in »Puglie« so zaradi slabega gnotnega položaja stopili v štrajk. Uprava omenjenih podjetij se z delavci sploh ni hotela spuščati v pogajanja, temveč je namestila kar nove delavce. Med temi in štrajkaši je v ponedeljek prišlo do krvavih konfliktov. Kako bo štrajk končal se ne ve, ker uprava noče popustiti.

*** Zahrtben napad.** Z vzhodno imena ugodnega naprednjaka so vlihotapili gotovi elementi tudi v napredne liste zavite napade na vodstvo ljubljanskega muzeja in nekatero uradnike muzeja. Tudi mi smo v nagli priobliki dotični dopis, na katerega nam je g. direktor Mantuan slednje poslanice: »Z ozirom na notico v Vašem cenzi listu v dne 16. jan. št. 12 (Ljubljanski muzej) sporoča poljsko ravnateljstvo, da ste bili mistificirani. Prirodovisna zbirka ima svojega vodjo

Te tretje foto v osebni g. dr. Frana Kosa, ki je bil imenovan 31. dec. 1920 na predlog muzejskega ravnateljstva. Kdor poseja naš muzej, lahko vidi, da ima prirodpisni oddelček sedaj trdno zastavljene smotre in urejene smernice; pripravlja se pa tudi, da se oddelček modernizira in da napreduje, v kolikor je to mogoče od dovoljenih kreditih. Kar se tiče ostalih domislekov v notici, ni treba da se bavimo z njimi, ker niso bletveni in razodevajo namero, da stremijo za skrivnim namenom. Kdor hoče, da se naš muzej razvije in dvigne, ima v prvi vrsti dolžnost, da ga ne blati v javnosti, posebno tedaj ne, ako ni strokovnjak v muzejsko-tehničnih vprašanjih.

*** Ljubljanska megla** je znana naša specialiteta. Zato utegne naše čitatelje zanimati interesantno raziskovanje, ki ga je izvršil angleški meteorolog Lovkyr, ki se je z balonom dvignil nad London, da izmeri živlino znane londonske megle. V teku pol ure je njegov balon dosegel višino 600 metrov, a še vedno ga je obdajala gosta megla. Tudi, ko se je dvignil še 200 metrov višje, ga je še okroževala megla. Ko pa se je z balonom popel še 100 metrov v zrak, obseval ga je diven solnčni sijaj. Pod njim pa se je razprostiralo morje sive megle, ki je daleč naokoli pokrivalo zemljo.

*** Pustolovski par pod ključem.** Na Bledu je bil te dni aretiran pustolovski parček Milutin Sirca in njegova prijateljica Vida Jarg. Sirca je ponesrečil 120 tisoč kron. Na Bledu sta mlada pustolovca živela zelo razkošno in vznjajala splošno pozornost. Orožništvo se je končno začelo za nju zanimati in ju je aretiralo. Izročena sta bila okrajnemu sodišču v Radovljici.

*** Velik vliom v tobačno zalogo v Laškem** se je izvršil v noči od 18. na 19. januarja ter so pri tej priliki dosedaj neznanzi tatovi odnesli raznega tobačnega materiala v vrednosti 22.355 Din. Gotovine pa 134 Din. Med ukradenim tobakom se nahaja razen drugih cigareet tudi 14.400 egiptovskih ter razne vrste cigaretnega tobaka, smodk in monopolnega cigaretnega papirja. Svari se posebno gostilničarje in kavarnarje pred nakupom ukradenega tobaka. To je že sedaj četrti vliom, ki se je izvršil v zadnjem polletu v Laškem.

*** Pobegnili** je dne 9. januarja neznano kam od svoje matere, stanujoče v Cegnarjevi ulici v Ljubljani, 12letni Vinko Zvokelj, dne 17. jan. pa je pobegnila od staršev 14letna Elvira Misson, stanujoča na Gosposvetski cesti.

*** Celjske policijske vesti.** Celjski policiji se je posrečilo izslediti celo vrsto stvari, ki so bile zadnji čas ukradene. Mnogo blaga se je zaplenilo pri neki zlatariki. Ukradene stranke se naj zglasijo pri policijskemu oddelku soba št. 12. — Iz Celja je bila izgnana za dobo 10 let Raspočnik Matilda, rojena in pristojna v Trbovlje. — Arctirana je bila nevarna tatlica Gomilak Neža, pristojna v občini Rogovce, okraj Ljutomer. Kot služkinja je ukradla razne gospodinje in trgovca V. H. v Mariboru o priliki skupnega orenovevanja v gostilni »Maribor« za 1750 Din in 250.000 Ka.

*** Smrt pod vlakom.** Na železniški postaji Gabrja na progi Subotica-Senta, je nekda starejša ženska, še predno se je vlak ustavil, skočila iz vagona, pri čemer je padla tako nesrečno, da so ji kolena odrezala obe nogi.

*** Romantika v kotorskem zalivu.** Te dni je vozil avtomobil z nekaj potniki iz Trena v Kotor. Ravno, ko je zavozil po kotorskem zalivu iz mesteca Perast, mu približno nasproti krogle iz pušk, kar je imelo pomeniti, naj se avtomobil ustavi. Toda pumniki sofer je pogljal avtomobil z vro silo naprej, nakaš so razbojniki pričeli streljati iz zasede. K sreči pa sta zadeli avtomobil samo dve krogli, ki nista napravili nobene škode in je avtomobil srečno ušel razbojniški zasedi.

*** Zaljubljen par ubil nadležnega snubca.** V selu Vrapče v zagrebški okolici, so našli te dni mrtvo truplo Josipa Lončariča, 24letnega kmetijskega fanta. Določeno se je, da sta ga ubila Marko Majlak in njegova nevesta Barica Skalnik, ker je Lončarič hodil za Skalnikovo in skušal razdreti zaroko. Oba sta bila izročena zagrebškemu sodišču.

*** Prognoza za dobro leto.** Ob zadnjih snežnih viharjih na Gornjem Štajerskem je tudi bliskalo in močno grmelo — naravni pojav, ki se le redko kdaj pripeti. Stari kmetjski ljudje pravijo, da je tako zgodnja nevihta dobro znamenje za — dobro leto.

*** Gospod in sluga pihata kašo.** Na Vinkovcu v Bosni je bil Osman Kurtović ob sojen na mesec dni zaporu. Ker pa mu kaša ni prav dišala, se je pogodil s svojim slugo, da ta odseči, proti primerni odškodnini seveda, zaporno keno. In res je sluga namesto svojega gospodarja šel v luknjo. Toda smola! Zadnji dan zaporu so spoznali prevaro. Posledica je bila ta, da sedaj gospod in sluga pihata kašo.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko.** z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

*** Koncert v hotelu »Tivoli« v Ljubljani** v nedeljo dne 21. januarja 1923, ob 16. do 20. ure. Domače petno in kravato klobase. Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča Vekoslav Dolničar.

*** Koncert.** Danes in redno vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni »Trtnik« v Ljubljani, Sv. Petra cesta. Začetek ob pol 23. do pol 1. ure ponoči.

Burja in sneg

Dočim imamo v Ljubljani in večini domov in Sloveniji le malo snega, prihajajo iz Hrvatske, Bosne in Srbije poročila o velikih snežnih zametih, tako da je v mnogih bli ali pa je še ustavljen železniški promet, pretrgane pa so po mnogih krajih tudi telefonske in brzojavne zveze deloma vsled obilnega snega, deloma pa tudi vsled burje, ki je razsajala v zadnjih dneh skoraj po celi Jugoslaviji. Dočim so železniške proge v Sloveniji snega proste in promet neoviran, je obilica snega zlasti v južnih krajih povzročila znaten zastoj v železniškem prometu.

V Zagrebu je bilo vsled snega pretrganih nad 600 telefonskih zvez, ki pa so večjim delom zopet urjene. Večje so neprimilike v interurbanem prometu. Trpele so zlasti zveze z Bosno, dočim na liniji Ljubljana - Zagreb - Beograd ni bilo znatne škode. V Bosni sta sneg in burja skoraj vsak promet onemogočila. Železniški promet je trpel zlasti na državnih progah. Vlaki so imeli velike zamude ali pa so celo izostali — običajni so v snegu. Tudi v Premurju in zlasti pri Dolnji Lendavi je zapadel debel sneg. Tovorni promet se na progi Sisek - Beograd vrši z velikimi težavami, dočim je zlasti v Bosni skoraj popolnoma ustavljen.

Objave

*** Predavanje zdravnika dr. Josipa Volavška o jetiki.** Danes ob 10. dop. predava v »Kino-Matica« (dvorana Filharmonične družbe), zdravnik dr. Josip Volavšek o temi: »Kako se ubranimo jetike«. Predavanje bodo poljskojeziki sklopične slike in pa poseben kinematografski film, katerega je dalo na razpolago Ministrstvo zdravstva, odnosno njega oddelček v Ljubljani. Ker je predavanje za sedanje čase zelo aktualno in ker predava zdravniški-specialist, ki vživa vseobčji sloves, vabimo občinstvo, da se tega predavanja v velikem številu udeleži.

*** V. sestanek znanstvenega oddelka Slov. zdravniškega društva v Ljubljani** se vrši v sredo, 24. t. m. ob 17. na internem oddelku. Predavajo g. primarij Derganc o reskalji debelega črevesa z demonstracijami, g. dr. Minač demonstrira dve rodki poškodbi medenice.

*** Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani** ima v torek, dne 23. januarja 1923 svoj izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom: Razprava in pojasnila o novem stanovanjskem pravilniku, določitev članarine za leto 1923, poročilo o mestni davščini na nezazidane parcele v Ljubljani, razširjenje in podkrepitev naše organizacije, jamstveno zavarovanje hišnih posestnikov ter slučajnosti. — K občni udeležbi vabi odbor.

*** Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani.** Občni zbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani se vrši dne 30. januarja ob 20. v hotelu Union v »Rožcah«. Dnevni red običajen.

*** Dražba mitniških hiše v Ljubljani.** Ljubljanski mestni magistrat razpisuje prostovoljno javno dražbo opuščenih mitniških hiše in sicer: na Vidovdanski cesti, nasproti hiše št. 24; na Taboru, nasproti cerkve Srca Jezusovega; na vokalju Lipičeve ulice za šentpietersko vojašnico; nasproti Trubarjevega spomenika ob Aleksandrovi cesti; poleg mestne drevesnice ob Cesti na Rožnik; poleg skladišča za sol na državnem kolodvoru in one koncem Kolizejske ulice. Dražba bo v sredo, dne 24. januarja 1923 ob 9. dopoldne v mestnem gospodarskem uradu. Interesenti se vabijo, da se dražbe udeleže in zgoraj omenjene opuščene mitniške hiše poprej ogledajo na licu mesta. Kupnino bo plačati takoj po dražbi. Zdražiteljji bodo morali opuščene mitniške hi-

Vremensko poročilo

Ljubljana, 20. januarja 1923

Ljubljana 396 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zem. tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	763,2	-6,4	jug. vzh.	več obl.	—
Ljubljana	14.	759,0	-3,7	"	oblačno	—
Ljubljana	21.	765,7	-3,2	"	"	—
Zagreb	7.	—	—	—	—	—
Beograd	7.	765,6	-5,0	sev. zapad	javno	—
Umag	7.	766,9	-3,0	zapad	pol obl.	—
Praga	7.	760,8	-3,0	jug. zap.	sneg	1,0
Trnava	7.	768,9	-11,0	brezvetra	oblačno	1,0

V Ljubljani: barometer nastav. temper. nižja. Solnce vzhaja ob 7.57 zahaja ob 16.46

Po skoro enomesečni periodi južnega vremena je nastopilo pred tednom dni zopet mrzlo, suho vreme. Vse pretekli teden se je nahajalo živo srebro skoro neprestano pod ničlo.

Vremenska situacija je bila zadnji teden popolnoma enaka oni v prvi polovici decembra. Kakor takrat se je tudi to pot etabiliral velik maksimum nad Biskajo med Španijo, Anglijo in Francijo, segajoč odot daleč proti vzhodu. Pod vplivom visokega zračnega tlaka je nastopilo pri nas mrzlo, povečini jasno vreme, ki je vladalo tudi tja proti Angliji in severni Španiji.

Zračne depresije so torej izginito iz naše bližine in z njimi vred tudi vlažno, a toplo vreme. Svojo običajno pot od Islandije proti vzhodu so potovale tudi ta čas, toda mnogo severneje. Ena teh depresij jo je mahnila začetkom tedna preko Skandinavije proti Jukovzhodu, ter se je podila preko Latiške, Poljske in vzhod

siče tekom 10 dni po izvršenem dražbi odstraniti. Drugi pogojl se reflektantom naznanilo pred pričetkom dražbe.

*** Za Tanjan dan v Ljubljani,** ki bo 25. t. m., so objubilji svoje sodelovanje sledeči umetniki in umetnice: Og. Beteito, Kovač, Simenc, Levar, Zupan, Gregorin, Sest, Danilo, Kralj, Peček, Rogoz, Putjata I. dr. Gospe in gospodične: Sargičeva, Thalerjeva, Ada Poljakova, Baragol, Balaban, Nikolajeva, Nablocka, Borago, Danilova, Juvanova, Rogozova, Wintrova I. dr. Imena umetnikov nam jamčijo, da bo prireditve ruskih akademikov res prvovrstno.

*** Lovski ples v Ljubljani.** Sestanek sodelujočih dam v torek 23. t. m. ob 5. (ne ob 4.) popoldne v magistratni dvorani vjudno vabi Odbor S. L. D.

*** Veliki pustni korzo,** priredi pevska društvo »Slavec« v Ljubljani na pustno nedeljo, 11. februarja 1923, v veliki dvorani hotela »Union«.

*** Plesni večer Društva drž. pisar. uradnikov za Slovenijo** se vrši v Ljubljani v veliki dvorani »Zvezde« dne 3. februarja. Začetek ob 20. Sodeluje godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom g. kapelnika dr. Cerina. Aranžma prireditve, koje čisti dobiček je namenjen podpornemu in pogrebnuemu skladu tega društva je poverjen najboljšim aranžerjem.

*** Izgubila se je v Ljubljani** na cestni železnici od kolodvora do pošte ali na potu do tobačne tovarne črna denarnica z vsebino 800 kron in zdravniškim receptom. Pošten najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi v upravi »Jutra«.

*** Zahvala.** Radi soglasnega sklepa občinskega odbora, mi je izreči vsem, ki se na kakersenkol način pripomogli, da je moglo tukajšnje županstvo obdarovati za božičnico nad 100 šolskih otrok z obleko in ohvalom, najlepšo zahvalo. Župan občine Vič: Ivan Galč.

*** Ustanovitev Orljane v Mariboru.** Ustanovna skupščina Orljane za Maribor se vrši v nedeljo, 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu je pozdrav predsednika pripravljalnega odbora, čitanje statuta in volitev definitivnega odbora. Vstop dovoljen proti legitimaciji, ki se dobi ob torkih, sredah, četrtkih in sobotah ob 17. do 19. ure v tajništvo v Narodnem domu II. nadstropje.

*** Planinski ples v Mariboru.** Za planinski ples v Mariboru dne 1. svečana bo pričarana v Gortzovi dvorani zimska pokrajina, snežno velevje, zimsko veselje, planinska radost. Zato vsi na planinski ples!

*** Brežice.** Dramatični odsek »Čitalnice« v Brežicah ima svoj redni občni zbor oziroma občni sestanek v sredo, dne 24. t. m. ob 20. uri zvečer v prostorih »Čitalnice«. Ker so na dnevnem redu zelo važne točke, se vabi k obilni udeležbi vse člane in tudi nečlane, ki se zanimajo za dramatično delovanje. Odhor.

*** Lovski klub Vel. Lašče** priredi v nedeljo, 28. t. m. prvo veliko lovsko veselje v vseh prostorih g. Jakoba Hrovatina v Vel. Laščah. Svira godba Dravske divizije. Na sporedu: koncert, prosta zabava, ples, šaljiva pošta. Začetek ob 16. Maske dobrodošle. K obilni udeležbi vabi lovski klub.

*** Izložbena okna.** Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS v Ljubljani, Danajnska cesta št. 22 ima v svojih lokalih lepa izložbena okna, v katera bi vzel v razstavo od obrtnikov razne izdelke. Ako želi kateri obrtnikov razstaviti v teh oknih svoje izdelke, naj se obrne ustmeno ali pisмено na navedeni naslov: kjer bo prejel podrobnejše informacije.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

„Vesna“ Brata Pohlin in drug
tornica
vlasnic. ključic in rnič za čevlje
Ljubljana I, poštni predal 126
sprejema vsa naročila, ki so takoj in v vsaki minuti izvršujejo. Zahtevajte vzorce in cenik. Pri večjih naročilih popust.
51

Obsojenci

Eva je prepada ko grob. Pod šmin-ko ji trepetajo blede ustni.

«Kako!» povzame jecljaje, «ta ubo-ga bitja naj...»

Andrej nikne z glavo.

«Torej?» vpraša Pietro.

«Zapadli so smrti, ako strejo le eden stroj!» odvrne Andrej tiho, za-molklo, ko da ga je strah, govoriti glasno, strah lastnih besed.

«Moč!» klikne Pietro vzravan, «obdrži bajke zase! Zeliš one-svestiti njo?»

Objel je Evo z obema rokama. Eva se očvrsti:

«Jaz, onesveščena? Ah! Ne boj se.»

Ponosno ga je imenovala «ti» in iz-živajoče uprla pogled v Andreja. On začuti prezir. Jeza mu požene kri po žilah.

Ona pa nadaljuje svoje besede, na-človekne Pietru:

«Čuvaj se! Kar ti pripoveduje ni-čakar niso pravljice! Čuvaj se!»

Pietro pogleda Andreja.

Ta pa ponovi: «Rekel sem. Če bo le en stroj napaden ali razbit, ste vsi posvečeni smrti. Guverner...»

«Smrti? Kakšni smrti?»

In ne da bi mu dal časa za odgo-vor, klikne:

«Pridi, Andrej!»

«Če da se opravi iz Evinega objema?» stopi k bratu, kateremu položi obe roki na rame:

«Ti imaš torej nalogo, da me pre-plašiš? Pri Kriščevih ranah! Nikdar nisem pričakoval kaj takega! Toda... ne...! Kri tvoje matere je, ki govori iz tebe!»

Andrejeva mati je Pietra sovražila. Pietro je to dobro vedel. Tudi Andreja je to nasprotstvo bilo znano, v kljub temu pa je oboževal svojo mater in še sedaj obožuje njen spomin. Dvojna krivica Pietrova ga sedaj razjarja:

«Hvala!» pravi bridko. «To je tvoja zahvala, da sem v drugič tregal svoje življenje zate in... zanjo. Sicer pa — Ros je, da sem dobil nalogo, naj vaju oba epravim proč od tod, njo, guver-nerjevo hčerko, in tebe, svojega brata... takoj sedaj, precej, predno bo prekasno!... njo, da, in tudi tebe, da, še predno bo prepozno!...»

To pot zares presenečen je Pietro spustil Andreja:

«To ni res!» pravi polagoma in v dvomu. «Saj guverner ne ve, da je tudi ona tukaj!»

«Norec!» krikuje Andrej. «Kaj mi-sliš, da mu tega nisem povedal, da mu nisem vsega povedal, vsega, izdal... da, izdal... ko sem izvedel, da prej-ko v četrt ure ne bo tukaj prav ni-česar več, samo mrtva trupla...»

«Tj si izdal, ti...?»

«Strahopetni lopov!» krikuje Eva.

«O, vedela sem, vedela, da bo on...»

In prime Pietrovo roko: «Kaj še ča-kaš, zakaj ga ne ubiješ?»

«Evo!» pravi Andrej. «Kar suni, če misliš da je prav, ubij me, in z menoj tudi njo, po katero sem prišel, da jo rešim!»

Potem prekriža roke na prsih. «Ali še vedno ne razumeš? Kolikokrat pa ti je treba ponavljati, da boš spregle-dal? Če ne zadržiš te napadajoče so-drge, ki drvi v svojo pogubo, bo prej-ko v četrt ure vse to, kar vidiš okrog sebe, mrtvo!»

«Mrtvo? Kako pa mrtvo. Tak raz-loži že jasneje, če moreš? Kaj? Ne moreš? Ne več? Hej, lažnjivec! — Da, lažnjivec si... ti... ti...»

«Torej mi ne veruješ?» vpraša An-drej in je brez moči. Na mnogo težav je bil pripravljen, samo na to ne.

«Kako naj ti verujem, ti dete?» od-govorj mu oni trdo. «Tvoja usta so še prenamajna za takšno laž, ti otroče!»

Potem se razmaje:

«Zares, opasnost, v kateri se naha-jate, vas je vse zaslepila. Kaj? Da bi stari Mac Head Vohr ročil svoje in-

famne nove stroje, si je izmislil to bajko, to laž... sedaj, ko vidi, da sem že gospodar tvornice! Sedaj naj bi me torej zadela strela z jasnega! Zares, to bi morala biti strela z jasnega in nič drugega, ki bi na en sam mah mogla raztrgati trideset ali štirideset tisoč ljudi v kose... Kajti toliko nas je tu-kaj...»

In s širokim zamahom desnice po-kaže na kolono, ki marširajo mimo njih, v gručah, brez reda, številne, ka-kor listja in trave, brez reda, skoraj res kakor čeda, ki slepo drvi v pre-pud. Niti eden izmed te burne množice se ne ustavi, da bi pomislil, da bi se oglel ali da bi vrzel pogled na to čudno trojico, ki stoji tukaj na niz-kem gričku, skoraj krtini: Na svojega lastnega vrhovnega voditelja, na nje-govega brata, ki je šefinženjer pri so-vražniku in na sovražnega guvernerja ljubljani, njegovo hčerko edinko, ki se nahaja tukaj, pri njih...

Andrej sledi Pietrovim kretnjavi z očmi.

«V prepud drve,» si misli. Iz vseh bel-svojega brata je slišal in el za-pomnil le to: «Opasnost, ki vam pre-ti...»

«Opasnost, ki preti nam? Nam.» si ponavlja in je ves začuden in kakor oglešen strašne groze.

Da si prizna resnico, ničesar ni ve-del, ničesar dognal, le toliko ve, da je Mac Head Vohr v zadnjem hipu ka-kor blazen iskal svojo hčer in da je planil proti njemu ter mu kriknil:

«Pojdi in privedi jo nazaj!»

«Toda ona ne bo hotela!»

«Hiti brž, nesrečnež!... Še predno bo prednja straža njihovih kolon do-segla prvo »mehanično roko«, ne bo med tvornico in bloki žive duše več!»

In na to je odhitel.

In že pred tremi dnevi je Mac Head Vohr govoril v njegovi prisotnosti Ralphu Atholeu, ki je obžaloval krvo-prelitje, katero bodo napravile strojne puške med štrajkujočimi:

«Urajam, da ne bo namesto nekaj stotin mrtvih nekaj stotisoč!»

«Oj,» je odgovoril takrat Ralph Athole, «pa saj vendar danes še nismo tako daleč, da bi nekaj stotisoč ljudi mogli kar tako v nekaj minutah pomoriti.»

«Jutri še ni danes!» je na to odgo-voril Mac Head Vohr.

To je vse, kar je vedel Andrej. Toda to je bilo zanj že zelo mnogo in tudi za Evo bi to bilo zadostovalo. Toda za Pietra Ferratija je to znanje premalo.

Njegova kolona broji trideset tisoč delavcev. Med njimi je mnogo starcev, žensk, dece, toda vse skupaj je to le trideset tisoč zmagovalcev. Za njimi pa hite iz blokov stotisoči, sedaj, ko je zapora pregrajena. Vse se gnete na poti proti tvornicam. Le ura torej še, in od šest tisoč mehaničnih rok na umetnem ostrovu ne bo stala ni ena več, in potem še ura, pa tudi od onih šest tisoč mehaničnih rok na prirol-nem ostrovu ne bo ostalo niti za trske. Še pred nočjo bo torej hudiceva spre-memba položaja zopet popravljena, in delavstvo bo zopet zmagovito, kakor je bilo včeraj ob tem času. «Delo,» to se pravi anarhija, bo zmagovala nad »kapitalom«, torej redom, ali bolje nad zakonom. Nič na svetu, niti strela sa-ma ne bi mogla ustaviti teh množic, teh neodoljivo napadajočih in napre-dujočih množic, ki že vidijo cilj tako blizu pred seboj, da je le še treba stegniti roko in se ga polastiti.

«Ne!» klikne Pietro še enkrat. «Ne verujem til! Pojdi sedaj in povej jim tam to!»

«Ne veruješ mi, tukaj jo obdržiš in jo s tem izročiš smrti?» mu ugovarja Andrej in je ves posanel.

Pietro se obrne k Evi.

«Eva, ali hočeš...»

«Nikdar!» klikne ona razdraženo in razjarjeno. «Tukaj bom, kamor spa-dam! Pojdlite in storite svojo nizko

dolžnost, gospod Andrej, povejte gu-vernerju da se nahaja njegova hčerka tukaj, v prvih vrstah onih, ki jih hoče zadeti s svojo jezo... Naj zadene me prvo, če ima res toliko poguma!...»

«Ti vidiš, da jo ubijaš!» pravi Andrej. «Tako jo torej ljubiš?»

«Ti bi jo bil drugače ljubil, je-li? Le kar priznaj, da jo ljubiš!...»

Sedaj govorita oba naenkrat in po-slušata le glas svoje strasti.

«Da, ljubim jo in to ponosno pri-znavam!»

In sicer jo tako ljubiš, da si prišel semkaj ponjo, da jo rešiš na ono stran in da jo za to ceno dobiš od očeta?»

«Lopov!» vikne Andrej.

Pietro pa nadaljuje:

«Ti bi celo mene umoril da bi tem sigurneje rešil njo, rešil pred menoj, je li?»

«Samo ti si morilec, samo ti! Mene ona ne ljubi, jaz je torej rešiti ne morem, toda odpuvom se pobegu. Za-to boš s seboj in z njo vred umoril tudi še mene!»

Na to pogleda njo in jej reče za-molklo, toda s povdankom:

«Eva, slabo ste izbrali. Jaz vas lju-bim bolj ko on!»

Ona odgovarja Pietru, kakor da ni slišala Andreja:

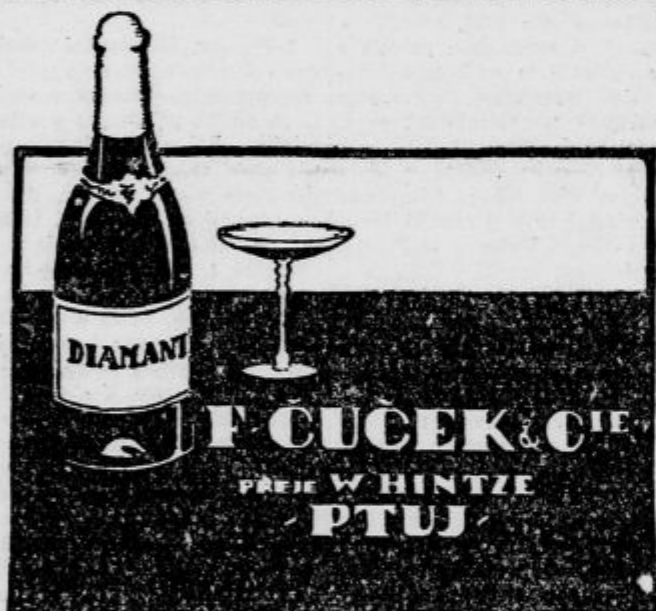
«Obvaruj me vendar pred njegovim žalitvami!»

Krivico onih, ki so zaljubljeni, je brezmejno samodopačenje.

Oni «hu, hu!», s katerim je koraka-joče delavstvo do-lej spremljalo takt svojih korakov, se tam daleč nekje spredaj naenkrat spremeni v divje tuljenje, kakor da so nekakšni predpoto-pni lovci zagledali svojo preganjano zver, tuljenje kakor oddaljeni iz vsega grla kričani «halali!», tuljenje, iz ka-terega se dviga vse zmagoviti triumf ljudskih množic, ki so pred svojim ciljem. Prva kolona je dosegla tvor-nice, dosegla mehanične roke in se sedaj pripravlja, da konča svoje delo.

(Dalje prihodnjč)

Dobro domače vino
z mesnega vrha, zadnje trgatve, večjo količino, proda
VILJEM ELSBACHER, PTUJ

Julčika Ažman
Bled
Albin Koželj
Zagreb 96
zaročena

Križovska opkarna,
elektrarna, valjni mlin in žaga.
Križovci pri Ljutomeru
ima v zalogi vse vrste množine vsakovrstne
opeke po dnevni ceni. Stavbeniki in podjet-niki imajo znižane cene po dogovoru.
Zahtevajte ponudbe.

Prodajalka
dobro izveščana, se išče za trgovino
z mešanim blagom na deželi.
Ponudbe s sliko je poslati na upravo
„Jutra“ pod „Prodajalka“.

Predpust 1923
SVILA za plesne obleke
KREP „ „ „
ATLAS „ „ „
BATIST „ „ „
ETAMIN „ „ „
ROKAVICE za dame in gospode
NOGAVICE za dame in gospode
ELIDA toaletni izdelki
→ **LJUBLJANA**
MESTNI TRG 10.
Najstarejša slovenska
pleskar, kavalirski delavnica
Ivan Bricej, Dunajska cesta 16
se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno.

Rudniški računovodja 87
verziran v vseh rudniških
računovod-kih poslih, zanes-
ljiv in priden delavec, se
sprejme takoj ali kasneje pri
Šent'anskem premogetoku
Andr. Jakl, Krmelj (Dolenjsko).

ŽAGO
samico na štiri liste ali polnojarmenik na stalni vodni
moči, v bližni železnice in bogati lesni okolici, se vzame za
daljšo dobo, najmanj pet let, v najem od eksporterja z veliko
inozemsko klijentelo. Takojšnje ponudbe z natančnimi podatki
na upravo „Jutra“ pod šifro „Exportation de bois 333“.

Objava.
Uprava državnih monopolov namerja nabaviti
100.000 kg Smirnskega tobaka in
50.000 kg najfinejšega trakijskega tobaka
za izdelovanje najfinejših in luksuznih cigaret.
Interesenti se pozivljejo, naj ponudbe za dobavo omenjenih količin
vložijo do dne
16. februarja 1923. do 11. ure dopoldne
v zapečatenem zavitku direktno pri upravi, kjer se bodo ponudbe komi-
sijsko odprle.
V ponudbah naj bodo navedene cene, razpoložne količine, klasifikacija
duhana in plačilni pogoji.
Vzorec se pošlje posebej upravi monopolov.
Iz pisarne industrijskega oddelka uprave državnih monopolov
I M broj 236.

Amerikanski
in angleški
Singer šivalni stroji.
Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svilna nit.
Lasna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.
Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York
Centrala za SHS: Zagreb, Maruličeva ulica broj 5.
Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,
Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi,
Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Umrovnik, Podgorica,
Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Velea, Bitolj, Kragujevac, Zajecar in Stip.
140 **Zastopništva v vseh večjih mestih.**

Največji davki 29
katere plačate, vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer uskupujete,
izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poičnite enkrat
z ilustriranim katalogom trške H. Suttner (imetnik Henri Maire)
v Ljubljani št. 6. Ta vam svetuje resnično dobre ure, specijalne
znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švic, kakor tudi druge dobre žepne
ure, zapetne ure, svetiln. in stenske ure, verižice, prstane, zapetnice,
uhane, namizno črogle, krstna in birmška darila in vse drugo zlatnino
in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, brivce,
lusitrižne in brijske stroje, steklorezec, doze za tobak, svetilce in
smodke, nažigalice in denarnice kupite dobro in ceno pri trdku:
H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

„The London Direktory“
Londonski Adresar, se izdaja vsako leto
ter vzdržuje razredne oddelke za angleške in tujinske
trgovske, industrijske in obrtne naslove.
To vsposobuje trgovce, da neposredno občejejo
s tovarnarjem in trgovcem
v Londonu, v provinci in mestih in industrijskih sre-
diščih Anglije in kontinentalne Evrope.
Imena, naslovi in druge podrobnosti so razvrščeni
pod več ko dva tisoč poglavij. Navedeni so
izvozni trgovci
s seznamom blaga, ki ga izvažajo iz krajev, ki jih pre-
skrbujejo z blagom.
Parobrodne črte
so uvrščene pod pristanišča, ki jih obiskujejo, in tako je
naveden tudi približni čas odhajanja in dohajanja ladij.
Za trgovce, ki hočejo svoje zveze razširiti, ali trgovce,
ki iščejo
zastopstva
se tiskajo oglasi, visoki dva in pol centimetra in 18 cm
dolgi, za en funt 10 šilingov ter se uvrste pod naslovom,
kamor pripadajo. Večji oglasi veljajo od dveh do šestnajst
funtov šterlingov.
Izvod londonskega adresarja velja, po pošti poslan,
dva funta šterlinga, ki naj se z naročilom pošljeta
THE LONDON DIREKTORY CO. LTD.
25, Abchurch Lane, London, E. C. 4. England.
Podjetje ustanovljeno leta 1814.
Pojasnila daje in naročila sprejema
ALOMA COMPANY, anončna in reklamna družba
z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

Politični odmevi.

O organizaciji makedonstvujuših

(K dogodkom na bolgarski meji.)

Iz beogradskih listov posnemamo sledeče podatke o organizaciji komitskih band, ki jih pošiljajo makedonstvujušci na naše ozemlje v južni Srbiji.

Celokupna organizacija makedonstvujuših je razdeljena na dva komiteta: izvršilni in federativni. Na čelu izvršilnega komiteta je bil general Protogerov. Radi čestih potovanj po inozemstvu ga nadomestuje bržkone general Kantardžiev. Polisef komiteta, ki dejansko vodi akcije v vzhodnem delu južne Srbije, pa je Todor Aleksandrov. Komitet ima nalogo, da politično in revolucionarno organizira prebivalstvo južne Srbije in ga pripravi na upor v onem trenutku, ko bi se nahajala naša kraljevina v težkih zapletljivih. Naloga komiteta obstoja dalje v tem, da s stalno komitsko akcijo ovira konsolidacijo naše države in da v Evropi neprestano vzbuja utis, da makedonsko vprašanje obstoja.

Celokupni teritorij južne Srbije je razdeljen na rajone komitske akcije, ki so: Skoplje, Kumanovo, Prilep, Veleš, Bitolj, Ohrid, Štip in Strumica. Na vsak rajon je določenih nekoliko komitskih čet in v vsakem izmed njih je ustanovljeno propagandno središče.

Poleg izvršilnega komiteta obstoji še druga organizacija, to je federativni komitet, ki si je postavil devizo: avtonomna Makedonija. Ta komitet je prvotno deloval mirnim putem, s proglasi s tiskom, s propagando, pozneje pa je tudi prišel s komitsko akcijo in tudi njegove čete se nahajajo sedaj na našem ozemlju. V poslednjih borbah je prišel našim oblastem v roke statutar makedonske federativne revolucionarne organizacije, ki sestoji iz sedem poglavij in 34 členov. V njem se določa kot cilj organizacije »svoboda« in nezavisnost Makedonije na federativni način z enakopravnostjo za vse narodnosti. Član organizacije more biti vsak Makedonec, bodisi moški kakor ženska nad 18 let starosti, brez razlike vere in narodnosti. Statut deli Makedonijo na okrožja, po katerih je izvedena tudi revolucionarna organizacija na federativni podlagi, ki naj vzdržuje borbena duha in bojno silo med narodom. Borbena sredstva so zelo enostavna: vsaka neposlušnost, izdajstvo se kaznuje s smrtjo; kdor je protivnik ideje organizacije, kdor izstopi iz nje in začne agitacijo zoper njo, se obsodi na smrt. Smrtno obsodbo izvrši na povleje načelnika, kdor se dobrovoljno javi, sicer pa se s kocko, to je z žrebom določi, kdo naj jo izvrši.

Agilnejša je prva organizacija. Ta ima svoja glavna akcijska središča na Bolgarskem v bližini naše meje. Tam se nahajajo tudi skladišča orožja. Tako skladišča so hoteli osnovati tudi na našem ozemlju, kar pa se ni posrečilo. Središča izhodne akcije izvršilnega komiteta so kraji: Rilski manastir, Džumaja, Dupnica, Petrič, okolica Čustendilla, ki leže vsi v dolini Strume ali v njeni bližini. Beogradske vesti pravijo, da je ves obmejni pas Bolgarije popolnoma v komitski oblasti, kajti domala vsi bolgarski uradniki vzolž meje so sami — makedonstvujušci. Kakor je podoba, se nahaja štab izvršilnega komiteta v manastiru Rila, ki ga oblažajo goste šume in divje soteske; tu se nahajajo glavna skladišča orožja, municije, bomb in eksplozivnih snovi. Tu se vrši formiranje novih komitskih čet, vežbanje in zborovanja. — Drugo podobno središče je okolica Petriča, kjer je poveljnik neki Goce Menderič.

ki. Vojke oborožene akcije so domala vsi bivši bolgarski častniki. Kakor hitro se umakne neka četa, bodisi utrjena, bodisi pregrnana in razkropljena od naše žandarmerije, preko meje v svoja varna taborišča, takoj se pošlje na njeno mesto druga četa iz rezerve. Ravno v zadnji dobi je po poslednjih vesteh opažati nenavadno živahnost v obmejnem predelu.

Poruhrje

Nemčija je ob času določanja novih meja težko obušila neprikladnost svojih državnih meja, kajti izgubila je pri tem obmejno ozemlje, ki je bilo gospodarsko največje važnosti. Izguba marsikaterega drugega ozemlja, ki bi bilo eventualno dva, trikrat večje, ne bi imelo tako hudih posledic, kakor v. pr. jih ima izguba jugovzhodnega dela gornje Slezijske, Lotringijske in Saarskega ozemlja. In v to poglavje spada tudi Poruhrje.

Danes je namreč Poruhrje obmejna pokrajina. Kajti Francija, oziroma antanta ima okupiran ves levi breg Rena, vrh tega pa še na desnem bregu ležeče tri predale, pri Mainz—Wiesbadenu, pri Koblenzu in pri Kölnu—Solingen. To slednje ozemlje je za obvladanje Poruhrja najvažnejše, ker leži v njega neposredni bližini in mu daje — vsaj začasno — značaj obmejne pokrajine. V nekaj urah je mogoča zasedba vsega Poruhrja.

O gospodarski važnosti Poruhrja o vlogi, ki jo igra v celokupnem nemškem in tudi evropskem narodnem gospodarstvu, smo že poročali zadnjič. Dovolj za sedaj, če opozorimo, kako je pretekli teden takoj naraslo povpraševanje po angleškem in belgijskem premogu v vsej zapadni Evropi.

Poruhrje ni morda posebna provinca, marveč upravno sploh ne predstavlja nikake enote. Izraz Poruhrje (Ruhrgebiet) znači le gospodarsko enoto, torej je nekako enega pomena kakor, ako govorimo pri nas o Tibovelskem revirju ali premogovnem območju in mislimo pri tem na Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in druge bližnje kraje s premogovni rovi. Upravno pripada večji del pruski provinci Porenju (Rheinprovinc), manjši izhodni pa istotako pruski provinci Westfaliji.

Vse Poruhrje skupaj je prav za prav majhne razsežnosti. Ako ga primerjamo z našo domovino, moramo reči, da ves poruhrski rudarski in industrijski predel ni večji kakor je n. pr. širša Ljubljanska okolica med Zidanim mostom. Veliki Laščani, Cerknico in Jesenicami. Ozemlje tedaj ni veliko, a vendar biva na njem mnogo stotisoč ljudi. V spodnjem delu, v upravnem okraju Düsseldorf, se nahaja na površini 1300 kvadratnih kilometrov poldrug milijon ljudi v 16 večjih krajih. Gornji del Poruhrja tvori westfaliski okraj Arnsberg, ker so največji rudniki; tu se nahaja na malem prostoru 1000 kvadratnih metrov okrog dvajset krajev z več ko 20.000 prebivalcev, v skupnem številu 750.000 ljudi.

Najnovejši fašistovski ukrepi

Razpust akcijskih oddelkov — Narodnoobrambna milica. — Fašistovski monarhizem.

Trst, 18. januarja.

Kakor se je že pred par tedni javljalo iz Rima, se italijanski parlament s'ide v prvi polovici meseca februarja, da reši predvsem tri zelo važna vprašanja, ki zahtevajo ustavne rešitve. Gra v prvi vrsti za trgovinsko pogodbo med Italijo

in Francijo, potem za ratifikacijo svetomargaritskih konvencij in končno za reformo državnozbornskega volilnega reda.

Prave funkcije parlamenta upravlja sedaj vlada sama, oziroma »veliki svet« fašistovske stranke, ki se po Mussolinijevi odredbi sestaja vsakega 12. v mesecu in pretresa vse važnejše ukrepe, ki naj jih izvrši vlada, izvršilni organ fašistovske stranke.

Zadnji »veliki svet« se je sestel pod Mussolinijevim predsedništvom 12. t. m. O sklepih »velikega sveta« je bilo izdano službeno sporočilo.

Prva točka razprave je bila organizacija »milice za narodno obrambo«. Sklenilo se je, da se mora vse organizacijsko delo izvršiti do 28. t. m. — Po tem načrtu se vsa država razdeli v 15 pasov. Vsak pas postavi dve ali tri legijske skupe s po 2 ali 3 legijami. Legija ima tri kohorte, kohorta tri centurije, centurija tri maniple, »manipolo« tri skvadre. Skvadra šteje 12 mož. Vsa milica bi potemtakem štela okoli 150.000 mož.

»Veliki svet« je sklenil v zmislu vladne odredbe razpust vseh fašistovskih politično-vojaških organiziranih formacij, ki se mora izvršiti še tekom tega meseca.

da se more javest organizacija milice, ki bo imela bistveno fašistovski značaj. Sklenjeno je bilo nadalje, da se vodstvo stranke preuredi v dve glavni tajništvi, politično in upravno. Poslanec Giunta je bil imenovan za političnega tajnika »velikega sveta«.

Ker se je ponekod ponovno pojavil republikanizem v fašizmu in je tupatam v javnosti zavladalo mnenje, da sedanja vladavina stremi za porušitvijo monarhije, je »veliki svet« na Mussolinijev predlog enoglasno sprejel resolucijo, ki pravi, da »veliki svet« ponovno zatrjuje svojo lojalno vdanost monarhiji kot najvišji sintezi narodnih vrednot.

Takni so sklepi fašistovskega »velikega sveta«, ki imajo veljavo, kot da jih je storil parlament sam. Narodnoobrambna milica, ki pomnožuje stalno obrambno silo Italije na približno pol milijona, je gotova stvar. Pomembna je ponovna zatrditev fašistovskega monarhizma, ki je v ostalem v diametralnem nasprotju s svojočasno Mussolinijevo izjavo o republikanstvu fašizma in kaže, da je fašizem podvržen zelo kratkoročnim izpremembam v svojem najglobljem bistvu.

A. Ekar.

Kulturni pregled

Matija Pirc: Zgodovina starega vera za višje razrede srednjih šol.

II. popravljena izdaja. Založila Mariborska tiskarna v Mariboru, 1922.

Vendar enkrat! Tako bodo vzklili profesorji in dijaki, ko zagledajo novo izdajo Pirčeve zgodovine starega vera. Saj je pa res tudi že škandal, kaka pastorka je postala zgodovina z zemljepisjem vred v novih razmerah. Za nižje razrede sta se zgodovine usmiliša Bučar in Melik ter napisala učni knjigi za drugi in tretji gimnazijski razred, za četrty razred in za višje razrede pa nismo imeli ničesar. Mimogrede bodi omenjeno, da za zemljepisje razen za prvi razred sploh nimamo učnih knjig; kaj takega ni v nobenem drugem predmetu: učitelj narekuje ure in ure, učenci pa pišejo in pišejo, da se koncem koncev iz svojih zapiskov več ne spoznajo; in to se imenuje potem moderna šola; slabše niso delali niti pred pol stoletja. Opravičevali smo to zaostalost prva leta po prevratu. A sedaj bi pa že bil čas, da bi se tudi vprašanje naših šolskih knjig uredilo, zlasti ko smo že v avstrijskih časih imeli vse vsaj zgodovinske knjige in jih je treba le predelati in znova izdati. Pa komaj da smo sedaj dobili stari vek, kjer je bilo najmanj treba jemati v ozir nove razmere, tako da človek res ne ve, ali so čakali z izdajo državnih časov ali pa upali, da vendar pojde tudi brez učne knjige. Sedaj imamo torej vsaj eno in upajmo, da bodo tudi druge zgodovinske in zemljepisne sledile.

V knjigi je uporabil g. pisatelj že tudi novejša izsledka, kakor ni drugače mogoče pri tako priznanem strokovnjaku kakor je ravnatelj Pirc. Le škoda je, da ni izdal vsaj za nekatere partije tudi virov, da bi se mogli tudi dijaki sami z njimi spoznati, kakor nahajamo to v knjigah od Groaga in Montzke ter v Srkuljevih. Pirčeva knjiga se bo rabila pač tudi na učiteljskih, kajti učbeniki za nižje srednješolske razrede menda vendar ne bodo zadoščali, drugih nalašč za — čeravno sedaj zelo številna učiteljska — se pa nimamo nadejati.

Od prve izdaje je knjiga nekoliko narasla ter je res tako po suovi kakor po jezikovni obliki temeljito predelana, zato zasluži že več pozornosti, kakor je bila deležna prva izdaja, ki je listi niti omenili niso, kakor razvidimo iz šlebičevge bibliografije, čeravno je pomenila pač lep korak naprej k poslovenjenju

naše srednje šole. Podrobna ocena spada v naše strokovne revije, tukaj bodi dovolj, da opozorimo na knjigo, kajti ne samo šola, temveč tudi občinstvo naj seže po njej, ker čima vse naše duševno in kulturno življenje svoj izvor v starem veku: Orient nam je dal verske nazore, Gracija lepoto in umetnost, Rim pa nas je učil vladati in nam ustvaril pravno življenje v državljanskem in zasebnem oziru. In Mariborska tiskarna je nastopila pravo pot, ko je pričela zalagati tudi šolske knjige.

Dr. P. Strmšek.

Bedna Mara

(Niko Bartulović: Biedna Mara. Drama v 4 čina. Prema eposu Luke Botiča. Split, 1922. Naklada Jugoslavenske knjižare.)

Pred 68 leti je mladi Splitčanin Luka Botič spesnil ep o bedni Mari, Splitčanki 16. stoletja, ki je ljubila muslimana iz Klisa ter zato od strogovnega očeta bila vržena v samostan, kjer je od hrepenenja in tuge umrla. Ep je romantična himna na ljubezen, ki se ne pokori verskim razlikam, in v tem smislu himna na narodno edinstvo našega krščanskega in muslimanskega naroda.

Ta ep je sedaj dramatičiral intendant splitskega gledališča g. Niko Bartulović, nekdanji urednik »Knjiž. Juga«, ki je svoj čas sodeloval tudi pri »Vedi« ter se sploh odlikuje z dobrim poznavanjem slovenske literature. Dramatizacija se je v Splitu že igrala (9. novembra 1922.) v slavo 40letnice ustoličenja prve narodne občinske uprave v Splitu. V tem mestu je morala posebno učinkovati, ker se vsi dogodki gode v njem ali v njegovi okolici in ker prikazuje aktualna dejstva: narodno edinstvo, prubudo in odpor proti republikli sv. Marka. Dasi je (kakor ep) drama »lokalizirana«, pa vsebina ni lokalna; motiv je marveč jako šlovaški in zato splošen.

Marionetno gledališče v Ljubljani je v nedeljo pokazalo naši mladini posebno vrste igre, ki se razlikuje od sedanjih posebno v tem, da igra Gasperčeka drug navihane, ki nosi italijanski ime, ker je vzrastel v Italiji. Tam se je razvijala »Commedia dell'arte« s svojimi stalnimi ulogami, s harlekinom itd., in pri marionetah se je med njo pomešal mafi junak, ki ima skoki in skoki Gasperčekovo dušo, manire in govorjenje, samo po zunanosti je precej drugačen — recimo bolj italijan-

sko sorte. Na prvi pogled nam je našel liko tuj, ker smo se tako navajili kajveca ga nagajivca Gasperja, da si skoraj do bre igre brez njega misliti ne moremo. Posebno za mladino je Gasperček glavni junak in obvlada pol Evrope in še več, italijanski Gasper ima svoje posebne ime in ne nosi rdeče obleke — zato pa ni nič manj prekanjen in svit. Da ima srečo povsod, se razume samo pri sebi. G. Klementič nam je hotel pokazati enkrat tudi te vrste marionetno igro in nam je podal »Mrtveca v rdečem plašču«. Igra je bila skrbno nastudirana; v njej so nastopile popolnoma nove bitke, nad vse krasna pa je bila scenarija, ki je bila naravnost mojstrska. Vse to je pripomoglo igri do polnega uspeha — in bo gotovo vzbudilo zanimanje oseb, ki poznajo marionetno gledališče. Dejanje je zanimivo in romantično — saj se godi v Italiji — in nam nudi v letošnji tako bogati sezoni malo izpremembo. Gasperček je za par tednov na dopustu, da se nauči novih ulog, zato ga nadomestuje njegov italijanski tovariš. Igral je sijajno, kakor cela družba, tako da so bili vsi zadovoljni. V nedeljo 22. t. m. se igra ponovi, na kar še posebej opozarjamo.

Dr. Pečnik: Jeticke, II. izdaja. Celje 1923., založila knjigarna Goričar & Leskovšek. 162 strani. Cena 14 Din. Znanstveno praktična razprava o celokupnem vprašanju jeticke za vsakega, ki se hoče informirati. Današnje zdravljenje jeticke za jeticke in za zdravnike. — Leta 1921. je izšla I. izdaja, več tisoč izvodov je razširjenih po Sloveniji posebno med jetičnimi in med zdravniki. I. izdaja šteje 48 strani, II. izdaja je narasla na 162 strani, iz brošurice je nastala knjiga, ki ima čisto drugo vsebino: pisatelj je knjigo popolnoma izpremenil ter je II. izdaja popolnoma nova knjiga. Opazi se takoj, suha znanstvena tvarina je jako zanimivo urejena, da se čita veselo, kakor roman; čim dalje se čita, tem večje postaja zanimanje. V knjigi je tudi več sto novorojenih slovenskih znanstvenih zdravniških izrazov, tehničnih terminov, deloma iz nemščine ter deloma tudi iz francosčine in angleščine; avtor, ki je bil dolga leta v zimošču Kairo, obvladuje vse tri jezike enako dobro. Terminologija bo zanimala posebno zdravnike ter tudi druge olikane kroge. II. izdaja je za pouk med ljudstvom posebno pripravna ter naj olikani krogi jeticke na to izdajo opozorijo. Čital bo pa knjigo tudi vsakdo drugi s največjim zanimanjem, kajti jeticke je najbolj razširjena ljudska bolezen; vsakdo ima znanca, ki so jetični, vsaj glavne podatke o jeticji mora vsak olikan človek vedeti, da je v stanu svetovati, če je vprašan za svet. — Slovenščina dobi z II. izdajo knjigo, ki je nimata niti hrvaščina niti arščina, ki sta v tej stroki silno ubogi. Zdravim v jako obširno informacijo o celokupnem vprašanju jeticke, jetičnim v ponk, kako se je ravnati in kako priti zopet do zdravja.

Statistika poljskih visokih šol. Iz poročila poljskega statističnega urada je razvidno, da ima Poljska šest visokih šol, i. s. v mestih: Varšava, Krakov, Lvov, Poznanj, Vilno, Lublin, eno ljudsko univerzo in dve politehnikli v Varšavi in Lvovu. Kmetijska šola in rudarska akademija se nahajata v Krakovu, akademija lepih umetnosti v Krakovu, veterinarska akademija v Lvovu in zoboteknični institut v Varšavi. Razen tega se nahaja v Varšavi še visoka trgovska šola in pedagoški institut. Število slušateljev na posameznih univerzah je sledeče: Varšava 7518 (žensk 2607), Lvov 4778 (1019), Krakov 4531 (978), Poznanj 3273 (593), Vilno 1729 (625), Lublin 1120 (401); po fakultetah imajo univerze 9254 juristov, 7733 filozofov, 4442 medicincev in 323 teologov. Po konfesiji pripada od 38.725 akademikov katoliški veri 22.948 (68 odstotkov), grški katolikom 818 (0,9 odst.), pravoslavju 420 (1,2 odst.), evangeličkom 868 (2,6 odst.), Židov pa je 8426 (25 odst.).

Sneg in rože

Nedavno je zapadel sneg, lep, bel, mehak sneg. Pokril je tla, legel na strehe, na drevje. Ceste je prevlekel s voljno mehko, travnike in livade s pajčolanom, ki je čist ko lilijs. Dobili smo suho vreme. Nebo se je zjasnilo, postalo je mrzlo, sneg je ostal.

Na topli ligurski obali v Italiji je sedaj cveto rože. To je kraj večne pomladi, vijolice, tulipanov in drugega cvetja. Nebo italijansko je toplo, solnčno, sladko kakor dobro mleko. Pod njim uspevajo krizanteme, aštre in georgine tudi tedaj, ko so pri nas ulice pokrite s snegom. Južno solnce jih poji s svojo vročo krvjo. In rože rastejo. Rože uspevajo. Pod umitimi stekli živijo čudovito življenje, kate-rega sladkosti ni še od daleč ne poznamo.

V vlaklu, ki vozi z juga na sever, sem slučajno naletel na damo doma iz Ligurije. Vozila se je z juga na sever. Italijanom je sever še naša Ljubljana. A dama se ni peljala k nam, marveč v Zagreb.

V prvem vozu za lokomotivo so se vozile rože v majhnih lončkih, zavite v papir, obložene z vato. Bile so to italijanske rože, Hčerke južnega solnca. Miljenke italijanskega poinebja. Vozile so se na sever, v Zagreb.

Dama iz Ligurije jih je spremljala. Postarna dama: ali njen temperament ni trpel nobene škode vsled starosti. Bil je kakor ligurske cvetlice: vroč, ognjen, mlad do smrti sama.

Na meji med Italijo in Jugoslavijo je dama iz Ligurije zagledala sneg. Najprej v obliki podolgovatih lis, potem je postajal vedno višji in po obsegu prostora večji. Tudi drevesa so kmalu pomolila glave kvišku: smreke, borci, jelke. Dama je gledala vse to in se je čudom čudila. Ali je mogoče, da je kje na svetu tedaj, ko sije v Liguriji toplo solnce, sneg, morda tudi mráz? Tam doli šumijo valovi pesmi morja, tam prepeva solnce v zarji neminljive mladosti. Rože cveto... A tukaj je sneg, bel, mehak sneg, čist kakor lilijs v polni krasoti.

Zagreb... Dama misli zdaj na nove kraje, kamor pelje rože, rože v majhnih, majčkenih lončkih iz gline. Dobro se počutijo rože v teh lončkih. Na sebi nosijo dih juga, žar mehko, žig večne mladosti. Kako jim bo pa v novi domovini, sredi snega, mrzlih burij, v oblasti ledenega severa?

Denar, denar, denar... Za denar gredo rože iz rok v roke; iz Ligurije v Zagreb, Ovite so s papirjem in vato. Nikoli več ne bodo čutile toplega diha božanske pomladi, kjer solnce nikoli ne zajne, ne zataji vročega juga. Na sever se peljejo, morda v smrt...

V Zagrebu bodo ligurske rože na prodaj. Kupovali jih bodo trgovci, bankirji, veleposelniki. Gojile jih bodo mehke roke njihovih hčerk in žena, a obsevalo jih bo zimsko solnce jugoslovanskega Zagreba.

Na eni strani sneg, na drugi rože. Sneg zunaj, kjer brije burja in divljajo elementi narave, rože notri za umi-

timi stekli, v prstenih lončkih, ovite v papir in vato. Dva obraza ima vsako življenje: enega za svet, drugega zase. In oba sta nedeljiva celota. Sneg in rože. Sever in jug. Ligurija in Zagreb.

Ligurske rože bodo kupovali Zagrebčani. Ne bodo se prepičevali, ali imajo kaj vonja ali ga nimajo nič. Kupovali in pokupili jih bodo do zadnjega lončka za drag denar. Čemu pa? Bržčas zato, ker ne vedo, da sneg v naših krajih ni nič manj čaroben in lep nego ligursko cvetje.

Ljubljanci ne bomo kupovali cvetja, ki ni zrastle pri nas. Prepuščamo ga radi Zagrebu. A sami bomo ostali vdani snegu, ki je legel na zemljo, na strehe, na drevje in kateri nas je privabil k sebi ter nam pokazal pot v prijetno zakurjeno toplo izbo domače hiše.

Franc Molnár:

Nesrečna ljubezen

Biološko-medicinski nocturno.

(Pozorišče: Plemeniti notranji organi zaljubljenega mladenčca. Ta mladenič, recimo mo Janec, se brez spanja valja po postelji. Zaljubljen je, in sicer brez nade. Globoko vzdihuje, cigare puši, drugo za drugo, — in glava ga hudo boli.)

Desna pljuča: »Hoj, prijatelj Bronchus!«

Levi bronchus: »Kaj pa že zopet?«

Desni: »Ta možakar preveč puši. Tega ne orenesem več! Moji treslivi epitel se

pritožuje že celo uro. Tudi sluznica je že vsa jezna in rdeča!«

Levi: »Meni pripoveduješ! Pol ure že prepričujem najino gospodinjko, pljučno konico, da takšno ravnanje z nami ni dopustno! Jaz sem se v postelju obdal z apnom, pa še nikdar nisem slisal, da smeš delavca po sedemindvajsetletni pošteni službi tako mučiti s tem tobakom!«

Desni: »Strašno!«

Levi: »Ne žalujem zase. Kaj bo pa z mojo deco? Dvajsettisoč majcenih nepre-skrbljenih bronholičkov zapuščam! Kaj bo z njimi? Kaj bo?«

Desni: »Janeza bo treba opozoriti, tako nikakor ne sme nadaljevati!«

Levi: »Zaman ves trud, svoje cigare ne bo vrzel proč!«

Desni: »Poskusimo vsaj! Malo ga požgajkajva, da bo kašljal!«

Levi: »Le kar, tovariš, le po njem!«

Desni (ukazuje): Globoko di—ha!... Glasnico za—pri!... V obeh pljučih — ekspliator — gibaj! — Glasnico odpri!«

(Vse to se zgodi. Glasnica se odpre, zrak se glasno gnet v tracheo, aorta jugularis dobi močan sunk. Alveole na in-fundibuli se za hip izpraznijo.)

Janez: »Prokleti — kha, kha — pro-kleti kašelj!«

Desni bronchus: »No, saj sem rekel! Nič uspeha!«

Rdeče krvno telesce (pritrma svojim potem): »Dober večer, gospoda! Kaj pravi-te, nocoj je pa hud pritisk! (Spusti pri-nešene razkrojne produkte na tla.)

Kapilarna pljučna žila (mu nekaj vrne): »Kaj pa ouščaš to tu, telebani! To nesi

ledvici! Ali še vedno ne več, katere snovi oddajejo pljuča, katere pa ledvice?«

Rdeče krvno telesce: »Oprostite!«

Kapilarna: »Sicer pa, kaj je novega?«

Rdeče telesce: »Iz srca prihajam. Tam je vse v neredu. Tricuspidalis je vsa iz sebe.«

Kapilarna: To čutimo tudi mi tu gor v pljučih. Sicer nič novega?«

Rdeče telesce: »Nič! Pa zbogom! Mudi se mi v glavo. Tam je kongres krvnih stanic. Glava ga bo bolela!«

Kapilarna (levim pljučam): »Gospod šef! Gospod šef!«

Leva pljuča: »Kaj je?«

Kapilarna: »Pravkar je tod poromalo rdeče krvno telesce. Povedalo mi je, da gredo vsi gor v glavo, da jo razbole!«

Bronchus: »No, tega je še bilo treba! Janez bo poduhal octov eter, ti pa kašljaj in kihaj do jutri zjutraj! Vraga, da ni nikoli miru!«

Čelna kost (vidi, kako prihajajo cele trume rdečih telescev): »Že gredo, so že tu! Ujuj, to bo pa lepa glava, kakor čeber! Pa me bodo že zopet obvezovali z mokrimi cunjami! (Se zadere na rdeča telesa): Kaj pa iščete tu? Kaj hočete? Kdo vas je klical?«

Rdeče telesce (salutira): Pokorno jav-ljam, motorični žilci krvnih žil so nko-liko otrpli, gladke mišice so popustile. Morali smo aranžirati majhno idiopatično zajezenje. (Salutira, se krene na peti in se zopet uvrsti med sodruge.)

Čelna kost: »Proklete kalamitete! Kak-šen nered! Kaj neki dela ta Janez!«

Rdeče telesce: »Desno v bok! Nareita

Naše domače zadeve

Prof. dr. A. Zalokar:

Bolnica za ženske bolezni v Ljubljani

(Glej prilogo «Jutra» 18. t. m.)

II.

Novi zavod.

Upošteva moje razloge je zdravstveni odsek za Slovenijo dosegel pri ministrstvu narodnega zdravlja kredit za nakup primernega poslopja, ki bi imelo dovolj razvojnih možnosti.

Dne 16. oktobra 1921. se je sklenila kupna pogodba med Kranjsko hranilnico in državo. Kupnina 18 milijonov je plačljiva v desetih letnih obrokih do leta 1931.

Poslopje v današnjem obsegu žal ne zadostuje za popolno žensko bolnico in vse drugo, kar je zvezano s tako bolnico. Nima pripravljenih prostorov za operacijske sobe, nima prostora za internat babske šole, nima stanovanj za upravno uradništvo, babice, zdravniške itd. Vse to pa se bo dalo v prihodnjih letih pridobiti na ta način, da se poslopje vzdigne za eno nadstropje in da se prizidajo operacijski lokali. Načrti za to razširjenje so že narejeni in so predloženi. Vse nadaljnje pa je odvisno od parlamenta, ki bo po svoji previdnosti dovolil kredite. Upati je, da postane ženska bolnica v nekaterih letih tako popolna, da bo zadostovala za nekaj desetletij. Obširni vrt, ki spada k bolnici, bo v slučaju potrebe omogočil tudi še stavbe novih paviljonov.

Kljub temu je nova zgradba v primeri s dosedanjim paviljonom neprimerno boljša za nastanitev ženske bolnice. Mogoče je nastaniti v njej približno 90 bolniških in približno 45 otroških postelj, in sicer tako, da pripade na posamezno bolnico in novorojenčka 30 do 40 kubičnih metrov zračnega prostora, dočim je znašal kubični zračni prostor v dosedanjem oddelku komaj 15 kubičnih metrov. To samo na sebi je že nepreocenljiv napredek.

Dasiravno poslopje torej še ni popolnoma zadostno za žensko bolnico, vendar se sedanjim ginekološki oddelku preseli že te dni v nove prostore. Za to preselitev je bilo treba nekaj popravil in adaptacij, ki so se izvršile pod nadzorstvom gradbene direktorije lanske poletje in jesen. Adaptacije so deloma provizorične značaja, deloma bodo ostale definitivne. Provizorično se je nastanil v prvi vrsti internat babske šole, kar je bil lanske jesen že popolnoma brez střehe in je bil letošnji učni tečaj že v nevarnosti, da se ne bo mogel vršiti. Tudi operacijski lokali so samo provizorični, upam pa, da bodo za silo zadostovali do tedaj, ko se pridruži nov operacijski trakt. Pri adaptacijah sem polagal posebno, in sicer pricipielno važnost na to, da se tudi v stavbnem oziru omogoči popolna ločitev septičnih (okuženih) slušajev od aseptičnih (čistih). Na dosedanjem oddelku taka ločitev ni bila mogoča ter je obstajala zato večna nevarnost, da nečisti slušaji okužijo tudi čiste, da zdrava porodnica dobi kal bolezni na oddelku samem. Ta nevarnost je bila zlasti velika tedaj, ko so bile vse postelje dosedanje porodnišnice zasedene in ko je malostevilni personal, ki ga tudi ni bilo mogoče ločiti za septično in antiseptično delo, moral stree vsem čistim in okuženim otročnicam. Upoštevala svoje dosedanje, včasih težke skušnje, je moja glavna skrb ta, da v tem oziru dosežem, kar se s človeško močjo sploh doseči da, da namreč omejim možnost hitre infekcije na tisti minimum, ki je po sedanjem stanju medicinske znanosti sploh dosegljiv. V ta namen je novo poslopje primerno: brez posebnih težkoč se da izvesti lokalna izolacija in z nekoliko večjim trudom se bo dala doseči tudi personalna izolacija.

To je druga prednost novega poslopja, katero more v vsem obsegu presoditi in preceniti samo porodničar.

Nova bolnica je opremljena z lastnim laboratorijem, ki je neobhodno potreben za tak zavod. Posebna, moderno, čeravno skromno urejena predavalnica bo služila za babsko šolo in tudi za druge pedagoške namene. Porablja bo tudi za javna predavanja, v kolikor so taka predavanja združljiva s prometom v bolnici.

Zavod ima svojo lastno kuhinjo, ki bo za prvi čas za silo zadostovala za približno 130 ljudi (90 bolnic, 25 babskih učenk, 10 strežniškega personala, 6 zdravnikov), pozneje pa bo potrebno nekaj preureditev brez posebnih prizidav.

Zavod ima svojo lastno upravo in je v vseh ozirih samostojen, podrejen pa je potom zdravstvenega oddelka ministrstvu za narodno zdravje. Vzdržuje se iz državnih sredstev.

Bolniško strežbo so prevzele sestre sv. Vincencija Pavlanskega. Za babsko pomoč je nastavljeno primerno število babic.

Naivežje težkoče dela sedaj inventar. Kreditov za nabavo novih inventarjev ni bilo mogoče dobiti. Nova oprema s perilom in vsem drugim bi stala približno 2.000.000 Din. Z ozirom na potrebno štedenje v državni upravi in z ozirom na to, da traža dovolitev novih kreditov lahko še nekaj let, si je ministrstvo narodnega zdravlja pomagalo na ta način, da je odredilo, da se ves inventar dosedanjega ginekološko-porodniškega oddelka Splošne bolnice prenese v novo bolnico. Ta inventar pa je že jako izrabljen, poškodovan in zastarel in razen tega ga je tudi premalo. Tudi zdravniškega inventarja je veliko premalo (instrumentov itd.) in pomagati si bo treba, kakor bo pač šlo. Priznati moram, da je ženska bolnica taka kot je sedaj z ozirom na pomanjkanje prostora in na nedostaten inventar nekaj provizorič, ki se bo šele tekom let izpolnil v definitivni, dobro opremljen zavod. Je pa ustvarjen začetek, ki ima razvoje možnosti. Zdravniško in upravno delovanje na zavodu bo za enkrat še jako težavno in skrbipolno, toda upanje na boljšo bodočnost za zavodove potrebe je tako pri zdravstvenem odseku kakor tudi pri ministrstvu veliko: kakor hitro se bo tej uvidevnosti pridružila še ekonomska dobra situacija, bo zavod kompletiran.

Dijaški dom v Mariboru

Od leta 1914. so vzdrževali Nemci v Mariboru zavod «Deutsches Studentenheim», da bi na umeten način zaustavili poslovenje mariborskih srednjih šol. Z agitacijo in reklamo so dosegli, da je prišlo v zavod in tako tudi v mariborske šole mnogo Nemcev z Dunaja, Grada in drugih severnih mest, kjer imajo doma vse šole na razpolago. Kak namen je imel nemški zavod, spoznamo iz tega, da je stal v zvezi z berlinskim društvom «Zur Erhaltung des Deutschtums im Auslande», da sta podpirala zavod kar najizdatneje «Schulverein» in «Stadmarka». Oh prevaru je ustavila obdelovanje društvu in zavodu. Tedaj je vzel v našim poslopje in inventar že leta 1911. ustanovljeno društvo «Dijaški dom» za svoj zavod. Takoj se je pokazala zanj silna potreba, kajti že v prvih dneh se je priglasilo toliko gojencev, da jih ni bilo mogoče vseh sprejeti; zavod je namreč urejen in pripravljen za največ 50 diakov. Kakaga pomena je bil zavod zlasti za naše primorske dijake, ki so začeli kmalu po prevratu kar trumoma prihajati v zavodu jih je bilo v prvih dveh letih polovica vseh gojencev. Pa tudi v tretjem in sedaj četrtletu, odkar deluje slovenski zavod, ko ne prihaja več toliko beguncev, so skoraj vedno zasedena vsa mesta, zlasti se je moralo letos v začetku leta odkloniti mnogo prosilcev.

Le žal, da slovensko društvo ne razpolaga z dovoljimi sredstvi, da bi lahko naklonilo pridiim in revnim dijakom brezplačna mesta, kajti gojenci morajo

plačevati vsi enako mesečno. Ker pa društvo ne išče nikake koristi, temveč uporablja za zavod kjerkoli nabrano podporo — zlasti ga podpira mariborska Posojilnica — zato je bila doslej mesečina vedno nižja kakor v drugih zavodih in privatnih stanovanjih. V zavodu pa se pripravlja tudi obed za tiste dijake, ki jih podpira društvo «Dijaška kuhinja».

Iz življenja in sveta

Pokoⁿ na ovčjem polju

Kakor smo že poročali, se je ponoči 16. t. m. v južni Srbiji zgodil zločin, kakršnih je le malo v zgodovini urejenih držav in ki je prava sramota za naše vrhovne oblasti. Dogodek je namreč pokazal, da je življenje naših državljanov v južnih krajih naše države v neprestani nevarnosti in da je pričelo v tamkajšnjih krajih pravcato brezvladje in nasilstvo. Bolgarske komitaške tolpe so poklale skoro vse prebivalstvo neke vasi in hiše popolnoma oplenile, nakar so se nemotno zopet umaknile.

O strahovitem pokolju na Ovčjem polju se poročajo sedaj sledeče podrobnosti. V noč od 16. na 17. januarja sta dve komitaški bolgarski tolpi, močni 50 do 60 oseb, pod vodstvom zloglasnega vojvode Todor Aleksandrova in vojvode Jovana Brila, vpadli v vas Kadrljak nedaleč od Štipa, na potu Štip-Sveti Nikola, in izvršili strahovito klanje. Komitaši so se pojavili ponoči nepričakovano koncem vasi. Dočim je ena četa obkrožila vas z vseh strani tako, da se ni mogel nihče umakniti, je druga vdrla v selo in poklala prebivalstvo.

Komitaši so napadali hišo za hišo in prizori, ki so se odigravali v tej strašni noči, so bili tako grozni, da se ne morejo opisati. Zločinci so razbili vrata s puškimi kopiti, streljali in poklali z noži vse, kar jim je prišlo pod roke, moške, ženske, otroke in starce. Na vseh straneh so praskale puške, vmes pa divje vpile in jokanje. Preplašeni prebivalci so se skušali rešiti z begom skozi okna, vendar pa je vsakega zadelo puškino zrno. Po končanem pokolju so komitaši pričeli pleniti po hišah, nakar so zažgali vso vas. Velik del vasi se je v trenutku izpremenil v žareče ognišče, kjer so med zažganimi hišami ležala strašno razmesarjena trupla nesrečnih prebivalcev. Ko so komitaši uvideli, da je vse selo v plamenu, so se mirno umaknili na bolgarsko mejo.

Prestrašeni in popolnoma iznenađeni v spanju, prebivalci sploh niso imeli časa, da bi se branili. Samo nekaj seljakov je zgrabilo za orožje, a so bili tudi ti takoj pobiti.

Ves zverinski pokolj je bil izvršen iz osvete. Večji del prebivalstva te vasi so naseljenci, ki so prišli iz drugih krajev in dobili tu zemljo, da jo obdelujejo in tvorijo nekako obrambo proti komitaškim napadom. Komitaši so prišli že ponovno v to vas v manjšem številu, a so jih prebivalci vedno odbili in preganjali čisto notri do bolgarske meje. Zato je Todor Aleksandrov osebno organiziral kazensko ekspedicijo in si zagotovil tudi pomoč strahovitega krvoloča Brila. V vasi je bilo poklanih okoli 20 oseb, moških, žensk in otrok, šest težko, veliko število pa lahko ranjenih. Samo neznatnem delu prebivalstva se je posrečilo, da se je rešil komitaškega noža. Ko so prispeli orožniki iz najbližjih postaj, je bila vas že kup razvalin in veliko grobišč.

Najnovejša moda

Berlinski «Echo» poroča, da so Rusinje zanesle med Berlinčanke novo modo, ki se jadrno razširja med ženstvom, — namreč s kožuvinovimi podšite copate, ki jih nosijo vrhu obutve. Kjer si vidi včasih le lepe nožice v mičnih čevlčkah, gledaš danes dame z ogromnimi copatami. Zelo komične so: spodaj kakor konjska kopita široke copate, nad njimi dvoje klincev ali zobtrebec, a še višje kakor sod razceperjeno telo.

Društvo «Dijaška kuhinja» zbira darove pri posameznikih, pri denarnih zavodih ter prosi za podporo obdino in državo, da more plačevati za najrevnejše dijake vsaj opoldanski obed. In res je letos v položaju, da lahko skrbi na dan za blizu 80 dijakov, za kar porabi dnevno mnogo čez 1000 kron.

ovlja okoli bradice. Na maskarada se je pač zaradi kratkega prodursta začel prezagodati!

Anekdote

Car in general.

Knez Menčikov je bil ljubljence ruskega carja Nikolaja I. Kot poveljnik je knez nekega dne privedel svoj polk pred carja. A car je takoj opazil, da je na uniformah vojakov marsikaj v neredu.

«Rajši bi videl ta polk gol, nego v takem stanju!» je vzkliknil car.

Knez je takoj komandiral:

«Pozor! Uniforme dol!»

In v par hipih je stal ves polk nag pred carjem.

«Moj polk pričakuje novega povelja Vašega veličanstva!» je dejal knez nato.

Ako bi general ne bil Menčikov, bi bil moral takoj v Sibirijo.

Pozna jih.

Trgovci s čevlji je naročil novemu svojemu prodajalcu:

«Kadar pridejo kupovat dame, jih nikoli ne vprašajte za številko čevljev!»

«Kako pa naj potem vem, kako velike čevlje naj jim dam?»

«Ako jih vprašate, vam povedo vedno vsaj za tri številke premajhne in pomejati boste morali vso uro! Zato damnam sami pogledate na noge in navadno že prvič ali vsaj drugič uganete pravo številko. Delo vam pojde mnogo hitreje izpod rok.»

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 5 Din., resti dodatnih 5 besedi 1 Din. — Trgovci: agenci, dopisovanja, opremljena do 20 besedi 5 Din., resti dodatnih 5 besedi 2 Din. — Plača se vsaki (lahko tudi v zbirki). Ne sprejema se odgovorov, ako je upravljen priložna znamka za odgovor.

Službe

Knjigovodja, 301

bilancist, dosedaj u-lužben kot gl. v. knjigovodja v raznih veleind. trijskih podjetjih, išče službo. Gre tudi izven Ljubljane. Cenjene ponudbe pod «Knjigovodja 301» na upravo «Jutra».

Absolvent 294

dvorazredno trgovsko šolo išče službo v kakšni večji trgovini ali pri kakem podjetju, najraje na deželi. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zaneslivo 294».

Trgovski pomočnik

želi sedanje mesto premeniti, vešč v gaianteriji, železnici, specijeti in v delnih pri-delkih. Vprašati je: Pošto ležeče Maribor pod «R. K. 100».

Pošten deček 237

želi vstopiti kot vajenec v trgovino z me. anim blagom. Naslov: Anton Bogataj, Žiri 47 nad Skofjo oko.

Kontoristinja, 103

zmožna knjigovodstva, dopisovanja, strojepisja i. d. pi. sarni-ka dela, t. j. samo-stojna moč, se sprejme. Nastop takoj ali s 1. februarjem. Plača po dogovoru. Stanovanje in hrana v hiši. Re-flektira se le na boljše moe. Ponudbe je vposlati na upr-«Jutra» pod «Kolonijske».

Kupim

Vrče,

raljane, dobro ohranjene, kupi Jos. Bahovec Ljubljana. Sv. Jakoba trg 7.

Pisalni stroj

dobro ohranjen, se kupi. Po-nu-ba je poslati na upr-avništvo «Jutra» pod «Pisalni stroj 310».

Prodaj

Zag in mlm na turbino in paro, gozdni tra, 2.000.000 kron; vila s posestvom blizu Maribora, 650.000 kron; posvetna velika in mala od 130.000 kron naprej; hiša, vila s stavbi čem in prestim stanovanjem; gostina z menico potem ista s trgovino, se prod.

Pisarn: Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Daljšer (telemeter)

(K. Zeiss, št. 15. bas. 70 cm, 11X) se prod. ali zamejaja za dober pisalni stroj. Ponudbe na upravo tega lista pod «Telemeter 312».

Prodaj mlm 245

z malim posestvom. Mlm je na dva para kamnov in preša,

za mlm (Bürstenmaschine).

Naslov pri upravi «Jutra».

Par konjske oprave,

kompletne angle ke, se prod. Naslov pove uprava «Jutra».

Salonska obleka,

dobro ohranjena, se prod. Poizve se na Opekarski c. 31.

Fotografsko ozadje

(Hintergrund) kupi Viktor Furian, Markovec št. 9, Stari trg pri Rakeku. 274

Poskoti

Bklatišče 167

v izmeri 80 do 120 m², če mogoče s hlevom, se išče v najem, event. se vzme v za-up dvorišče, kjer bi se moglo ezidati skladišče. Ki pi se tudi za skladiščno stavbo primerne parcel. Ponudbe pod «Zravn. skladišče» na Aloma Company, Ljubljana, kongresni trg 3.

Pravno malo skladišče,

posebni vhod, blizu Sv. Jakoba trga, se takoj odda. Pisemne ponudbe pod «C. K.» na upravo «Jutra».

V najem se odda

dobro idoča trgovina in go-stilna, na zelo prometnem kraju, blizu farne cerkve, v bližini Ljubljane. Izplača se tudi lesna trgovina. Onda se tudi nekaj zemljišča. Ponudbe na Auo Minatti, travnina, ig-Studenec 35 pri Ljubljani.

Stavbena

Cena postranska stvar

za sobo. Glavno: čistost, domaćnost in če mogoče s kur-javo ter ne daleč od kolod-voza. Ponudbe pod «Proku-rist 313» na upravo «Jutra».

Do 50.000 K

dam oem, ki zamejaja z me-no primerno stanovanje ali mi tako v stari ali novi hi-ji preseliti. Ponudbe pod «Dobra ngrada 311» na upravo «Jutra».

Na stanovanje in hrano

se sprejme sledeji zakonski par ali dve gospodinj. Po-ljunska cesta 13/II, desno.

Mesečno sobo, 299

svetlo, zračno, če le mogoče s kurjavo, išče soliden go-spod s 1. februarjem. Po-nudbe na upravo «Jutra» pod «Svetla soba 299».

Nepretnosti

Prodaj se hiša

s vrtom, pripravna za obrt-nike, dalje hiša za vsako podjetje, več stavbenih par-cel v Trbovljah ob glavni cesti. Več pore Ivan Orešnik, posestnik v Trbovljah. Cen-jako ugodne. 224

Prodaj mlm 245

z malim posestvom. Mlm je na dva para kamnov in preša,

Dopisovanje

Inozemec,

začasno v Ljubljani, želi zna-nja s mlajšo, nem ko goro-rečo gospodinj. Cenjene po-nudbe pod «A. S. 301» na upravo «Jutra».

Išče gospodinj 210

do 40 let staro vpokojeno ali ločno ženo z nekoliko pre-moženja, 46 let star, smo-stojen, vpokojeni orožniški stražmaršir brez dece. Cenj. douandje je poslati pod «Go-spodinja» na upravo «Jutra».

Zenitna ponudba.

Tr ovec, star 30 let, si želi znana v svrhu ženitve z gos-podinjco v starosti od 18 do 25 let. Pogoj: Neomadeževana preteklost in nekaj premoženja. Le resne ponudbe na upravo «Jutra» pod «A. S. 100». — Tjnost strogo za-jamčena. 263

Trgovci na deželi,

40 let star, samec, želi zna-nja v svrhu ženitve z gos-podinjco ali vdovo, ki ima svojo trgovino ali gostilno. Resne ponudbe se prosijo po li šifro «Sreča v bodočnosti» na upr-«Jutra».

Dva mlada

muzikalčna gospoda.

želita znanja s snakima gos-podinjama. Tajnost zjamčena. Cenjene ponudbe s sliko na upravnistvo «JURA» pod «Identi».

Trgovci in posestniki

star 25 let želi znanja z gos-podinjco od 17 do 24 let. Ponudbe če le mogoče s slike pod «Trgovci 296» na upravnistvo «Jutra».

Samostojen trgovec

želi znanja v svrhu poznejše ženitve z ljubeznivimi gos-podinjami lepe znanosti, resnega značaja in ki se ne ustrajajo drage postojne. Upostevajo se tudi boljši mlade vdove.

Cenjene dopise, če mogoče s sliko, je poslati na upravo «Jutra» pod «Zelena post-lad 297». — Tjnost častna zadržava.

Razno

Mlad gospod 212

bi se zelo rad naučil plesati. Kdor ima voljo, da ga pouči, naj se prija i v uprvi «Jutra».

Jeziške 223

srborvaščino, francoščino, italijanščino in nemščino po-učuje akademski in izobrazen mlad gospod Sprejme tudi trgovsko k resp. idencu in prevodu. Cenjene dopise na upravnistvo «Jutra».

Celo: «Kaj, desno? Naj bo li bolečina le na desni strani?»

Rdeče telesce: «Da! Naprej!» (Vsi kora-kajo desno.)

Celo: «No, vsaj na eni strani bo mir.»

Janez: «Hudiča, moja glava, moja gla-va! Antipyrin se napijem...»

Rdeče telesce (plane iz možgan v srce, obstane v predsobi in vpije v desno dvo-rano): «Hoj, valvula tricuspidalist!»

Valvula: «Kaj želite?»

Rdeče telesce: «Pravkar prihajam iz možgan, kjer se je Janez ta hip odločil, da vzame intipyrin.»

Valvula: «Bedak! Uničiti me hoče! (Dlastično vzdihne.) Kaj ne ve, da nam toliko antipyrina škoduje? Tega več ne prenesem. Mož je znorel, kaj? Saj mora vendar vedeti, da sem insuficientna in da mi kri vedno iznova regurgitira. Kako dolgo pa naj vse to prenašam?»

Rdeče telesce (jezno): «Ti pa tudi ved-no le jadikuješ! Saj nam jemlješ veselje do cirkulacije! Stari insuficient!» (Odhi-ti.)

Požiralnik (zakliče želoncu): «Pozor! Odprj vrata! Antipyrin pride!»

Želoncu: «Že zopet? (Poveljuje): Chy-mifikacija! Brunnerjeve žleze, naprej! Pepsinove žleze, pozor! Naprej! Analiza-ja! (Kardija zazija, antipyrin z vodo po-mešan čofne. Ptyalin, pesin in drugi pla-nejo nani, analiza prične.)

Ptyalin (salutira): «Javljam pokorno, novodošlec je phenyl - dimethyl - para-zolom, s formulo C₁₁H₁₁N₃O.»

Želoncu: «Glej no prevejanca. Torej z ogljencem si pomaga. Naprej, dečki, le vrat mu zavijmo. Rabelj, stori svojo dolž-nost!»

Želoncuve stranice: «Na službo, gospo-dar!» (Pograbijo došleca in ga obsorbira-jo. Antipyrin prične delovati na organi-zem.)

Rdeča telesca (v možganih): Antipyrin nad nami! Reši se, kdor more! (Pobegne-jo jadrno in se porazgube po celem tele-su.)

Janez (si položi roko na glavo): «Bo-lečina popušča... Pa je res dobro sred-stvo, ta antipyrin... (Zeha.) No, vendar enkrat se mi zeha... Oh, Micka, Mi-cka...» (Pritisne roko na srce.)

Srčna zaklopnica: «Kaj pa hoče ta Ja-nez? Čemu me toliko stiska? Čakaj, ti že pokažem!» (Prične strastno utripati.)

Janez: «Čim sem izustil nieno ime, mi bije srce tako močno, ... tako močno...»

Vsi organi (utrujen odlože svoje orod-je in poslušajo zehanje): «Oho, ima že dovolj! Kaj, že trobi k počitku!»

Možgani: «Dovolj imamo. Tu gori je zbranih že preveč produktov izgorevanja. Hajdimo počivat.» (Prenehajo z delom.)

(Janez zadremije. Polagoma se umiri ves organizem. Jetra, ledvice in absorbu-joče žleze delujejo jedva opazno. Pre-snavljanje ponehava. Kri se mirno pre-taka in prinaša z vseh strani nerabne produkte, odpadke, kakor mestni vov, ki zbira smeti po vseh hišah in jih koncen-trira koncem mesta na kup. Telesna tem-

peratura pada. Jetra se naslonijo na malo izboklino želodca, srce na rebra, izkratka, vse se uda počitku.)

Krvna patrolja (na obhodu po telesu, se ustavi pred slepim črevesom): «He, vi, nehaite no s svojimi peristaltičnimi gibi! Noč je! Kaj ne vidite, da že vse spi?»

Slepič: «Kako naj vidim? Banda... se norčuje z ubogim slepičem!...»

(Patrolja nadaljuje svojo pot. V želod-cu hiti majhna točka domov.)

Patrolja: «Stoj! Kdo volha?»

Majhna točka: «Prakar. Jajčni beljak!»

Patrolja: «Svobodno!»

(Nadaljuje stražnji obhod. Odslej se sliši le mirno s

Gospodarska vprašanja

Novi režim južne železnice

Kakor je znano, se je pred meseci vršila v Benetkah konferenca, ki je imela sklepiti o končni rešitvi vprašanja južne železnice. Beneski dogovor pa ni obveljal, ker je bil pomanjkljiv; med drugim ni bilo v njem določeno, kaj se zgodi s italijansko anuiteto. Po raznih posvetovanjih, ki so se vršila med prizadetimi faktorji, so se odprta vprašanja razčistila, in tako se je meseca decembra na Dunaju na seji upravnega sveta, v katerem so zastopani vsi udeleženi činitelji, zaključil sporazum, ki je beneski dogovor izpremenil in izpopolnil. Po dunajski načrt o končnem sporazumu glede južne železnice potrebuje se pritrditve po predstojni konferenci o južni železnici v Rimu in ratifikacije po štirih prizadetih vladah (Jugoslavija, Avstrija, Italija in Madžarska). Dunajski dogovor, ki izpopolnjuje in izpreminja beneski protokol, predvideva v glavnem naslednje:

Po beneskem načrtu bo obstojal upravni svet družbe, ki svojo firmo izpreminja v "Mednarodno srednjeevropsko družbo južne železnice", iz 25 članov, od katerih določijo 8 štiri prizadete vlade, 4 pariška Association Nationale kot zastopnica prioritarjev in 13 jih prosto izvoli generalna skupščina. Za dobo 1919. do 1922., o kateri se doslej račun ni položil, se računski zaključki ne bodo naknadno vnesli. Družba bo po stanju od 1. januarja 1923. po novem sanacijskem sporazumu vpostavila otvoritveno bilanco. Sedež družbe ostane na Dunaju, reprezentance se osnujejo v treh drugih državah.

Družba se obveže, da bo vsaki udeleženi štiri držav na zahtevo izročila obrat družbinih prog, ki tečejo po ozemlju dotične države. Za ta slučaj preidejo na državo vse pravice in dolžnosti družbe. Vsaka država, ki prevzame obrat, plača družbi na emnino v znesku 22.50 odstotkov kosmatih dohodkov. Vendar pa ima na emnino značati najmanj skupno 20 milijonov zlatih frankov; od te vsote pride na Avstrijo 6.76 milijona, na Jugoslavijo 5.02 milijona, na Italijo 4.02 milijona in na Madžarsko 3.30 milijona zlatih frankov. Ker je zaradi ponovnih povišanj tarif minimalna na emnina že znatno prekoračena, na drugi strani pa so izdatki mnogo višji nego 77.50 odstotkov, se je v izpremembi beneskega protokola že določilo, da plačanje na emnine na podlagi kosmatih dohodkov preko minimuma ne sme prekoračiti nikdar polovice minimuma. Avstrija se za prvih pet let popolnoma, a za naslednjih deset let do polovice oprosti plačanja prebitka. Za slučaj, da francoski frank naraste in zaradi tega izplačilo državnega minimuma in prebitka ne zadostuje, da bi se plačilnega dne kupilo enako število francoskih frankov, ki odgovarja tečaju: 100 zlatih frankov = 245 francoskih frankov, se ima izplačilo po dotični državi v toliko povišati, da se s tem more nahaviti polovica difference med tem enakim številom in vrednostjo v francoske frankne preračunane minimalnega izplačila v zlatu. Doplačila obveznost prične, ako se francoski frank dvigne preko 40.85 zlatega santima. Na drugi strani pa nastopi ta doplačila obveznost samo, ako plačilo tega v zlatu določenega minimalnega zneska ne prekorači gotove vsote v deželni vrednosti, ki se dobi iz enačbe 100 zlatih frankov = 245 francoskih frankov, to je 734.000 avstrijskih kron, to je 24.480 madžarskih kron, to je 436 lir, to je 1573 dinarjev. V pojasnilo je določeno, da doplačilo nastopi samo takrat, kadar bi imele plačati za poravnane minimalne na emnine Avstrija manj nego 49.645.44 milijona Ka, Madžarska manj nego 807.84 milijona Km, Italija manj nego 21.451 milijonov lir in Jugoslavija manj nego 78.96 milijona dinarjev. Pri sedanjem stanju se predvsem za Avstrijo doplačila obveznost gotovo ne bo kmalu udeležila. Podobno je z Madžarsko in končno tudi z Jugoslavijo. Italija bi bila pri sedanjem razmerju lire k zlatemu franku obvezana za doplačilo, ako bi francoski frank narasel.

Italija ima poleg tega plačevati letno 2 zlate franka za vsako tono tržanskega tranzitnega prometa, v kolikor ta promet prekorači 1 milijon ton. Tako naj bi južna železnica pospeševala tržanski promet. To plačilo je omejeno s 4 milijoni zlatih frankov. Za to italijansko vsoto se zmanjša plačanje ostalih držav družbi, v kolikor to prekorači gori omejen minimum, in sicer za 44.1 odstotka za Avstrijo, 22.6 odstotka za Madžarsko in 33.3 odstotka za Jugoslavijo.

Za meddržavni promet naj se vpostavi direktne tarife. Za zadeve meddržavnega in mednarodnega prometa bo postavljal upravni svet poseben odbor. Ako katera država ne prevzame obratu pripadajočega omrežja, ima garantirati kritje eventualnega primanjkljaja in preko tega vsoto, ki je enaka gori navedeni na emnini. Zaradi tega se bodo pač gotovo vse države poslužile pravice prevzema prog.

provizoričnega režima (od početka 1921.) od Avstrije in Madžarske. Pravice lastnikov prioritet se popolnoma na novo preuredijo. Vse Sodobne, Sodobne in na franko se glaseče 40-dostotne prioritete, serija W, se izenačijo in enotno določijo na 325 francoskih frankov nominalne v celokupnem znesku okoli 1301 milijonov frankov. Vse te obligacije se nadomestijo z novimi titli. Na marke se glaseče 40-dostotne prioritete, serija E, se po nominali 400 mark izplačajo.

Za prioriteto službo se osnuje poseben fond, ki ga bo upravljal poseben odbor, obstoječ iz štirih zastopnikov prioritarjev. Dohodki tega fonda bodo: 1.) na emnina vlad, odnosno doklada 22.50 odstotka kosmatih dohodkov, ki jo imajo plačati vlade preko kritja primanjkljaja, skupaj najmanj 20 milijonov zlatih frankov; 2.) italijansko plačilo za tržanski promet; 3.) jugoslovanska anuiteta za prog Zagreb-Karlovac (240.000 zlatih goldinarjev); 4.) dohodki iz skupnih postaj in peage-prog ter eventualne penalizacije in konvencionalne kazni itd. Avstrijsko in madžarsko minimalno plačilo garantirata Jugoslavija in Italija do zneska 10 milijonov zlatih frankov. Zato se jima zastavi kosmati dohodek družbinih prog v obeh državah. Dunajski sporazum predvideva v področjih, kako se uporabijo dohodki iz obligacijskega fonda.

Tudi glede osovja in upokojencev se se izvršile določbe. Upokojeniške stroške poravnava upokojeniški fond, ki se po razmerju porazdeli, v kolikor ta ne zadostuje, pa države, v katerih upravičenci bivajo.

Navedli smo le v glavnem določbe novega režima, ki naj stopi v veljavo naj z 1. januarjem t. l. Kakor poročajo iz Beograda, prevzame naša država svoj del južne železnice s 1. aprilom. Po zadnjih vesteh se vrši rimska konferenca 5. februarja. Na njej se bo odločilo o sprejemu novega režima južne železnice.

Prve posledice katastrofalnega padca dinarja

Ljubljana, 20. januarja.

Gremij trgovcev nam pošilja: Katastrofalni padec dinarja zadnje dni na curiški borzi je izval veliko paniko med občinstvom, ki se je z mrzlično nervoznostjo vrglo na nakupovanje vsakovrstnih živih in življenjskih potrebščin za vsa razpoložljiva denarna sredstva.

Naval v detaljnih trgovinah od večera vedno narašča in so v večini trgovin stare zaloge, ki so bile kupljene še za razmeroma dobre cene, razprodane. Sedaj prihaja na vrsto blago, ki je bilo kupljeno zadnji čas že po mnogo dražjih cenah, odnosno, ki je bilo dobavljeno na kredit in ki se ni plačalo. Naša veletrgovina išče zadnje dni po bankah zastoj devize, da bi plačala vsaj deloma svoje dolgeve. Banke so v stanju, da sicer povedo kurz tujih valut, vendar ne razpolagajo z nikakimi zadostnimi zalogami deviz odnosno jih vsaj ne dajo trgovini na razpolago. Ker zadnje dva dni nista poslovali domači borzi, nimamo tudi nikake prave orientacije, kakšen bo položaj v ponedeljek, ali se bodo izravnali naši tečaj curiški pariteti ali ne.

Da praktično pojasnimo, kakšne cene morajo nastati, ako bi obveljali zadnji curiški tečaj, za naša najvažnejša živila, navajamo kot primer nove cene in cene ki so veljale v nadrobni trgovini začetkom novembra v Ljubljani.

	1. XI. 1922	sedaj
	detajlne cene	en gros-cene
v kronah za 1 kg	za 1 kg	
mast, amer.	92	160
moka 0	20	32
sladkor kocke	68	108
sladkor kristal	58	100
olje	76	160
riž glaziran boljše		
vrste	32	68
kava santos	140	248

Jasno je, da večina konzumentskih krogov take ogromne podražitve blaga ne more prenesti. Ko poidejo v par dni zadnje zaloge sorazmerno cenene blaga in se bodo pojavile v trgovini nove cene se je bati najhujšega.

Trgovstvo samo je najbolj interesirano na tem, da se panični nakupi občinstva ustavijo in nervoznost poleže, da bi se danes zaloge v detaljni trgovini ostale še nekoliko časa, na drugi strani pa je samo nesigurno, kako naj postopa glede kritja svojih dolgov in glede nabave nadaljnjih zalog. Ako naj se veruje izjavam gospoda finančnega ministra, je padec naše valute v Curihu izzval zaradi nepravilnih informacij in s spekulativnimi nameni ter ni gospodarsko nikakor utemeljen. Ta izjava daje trgovcem nade, da mora nastopiti prihodnji teden reakcija, da se notacija naše valute v Curihu zopet zboljša in da se bodo dobile tuj valute po ugodnejši ceni kakor so danes na razpolago. Dokler pa se ta situacija ne pojasni, nimajo trgovci sploh nobene baze, kako kalkulirati blago, ki ga še niso plačali. Sedanje izgube s prodajo in nakupom bodo brezdvomno povzročile veliko abstinenco v trgovskih krogih pred nadaljnjimi nakupi, kar bi lahko povzročilo, da nastane pri mnogih važnih življenjskih potrebščinah v kratkem pomanjkanje blaga.

Sigurno pa je tudi, da vlada, ki nosi moralno odgovornost za svojo gospodarsko politiko in dobiti vsega pribivalstva, ne more pasivno gledati sedanjega spekulativnega početja bank in borz na škodo celokupne lavnosti in se mora od-

ločiti k energični intervenciji v prihod konvencij in v zasiguranje domače prehrane kakor tudi k učinkovitejši kontroli poslovanja bank in borz.

Posledice podražitve živih za naš državni proračun, ki je kronično pasiven, lahko postanejo, ako se nadaljuje sedanja gospodarska politika, katastrofalne. In danes vsak konzument že jasno vidi, da se s policijskimi odredbami proti detaljnim trgovcem draginja ne da odstraniti. Trgovstvo smatra za svojo dolžnost opozoriti vso javnost na nelzbežne posledice sedanje gospodarske politike in mora odklanjati vso odgovornost glede bodočih dogodkov.

Kakor doznavamo, je deputacija gremija trgovcev v Ljubljani posetila pokrajinskega namestnika g. Hribarja in velikega župana g. dr. Baltiča in ju naprosila, da nujno intervenirata pri finančnem ministru v Beogradu, da s primernimi ukrepi zalezi rastočo paniko in poskrbi za intervencijo Narodne banke in v srhu cenije dobave deviz za dospela živila. Pokrajinski namestnik g. Hribar je obljubil posredovati brzojavno in je obenem zastopnike gremija naprosil, naj uplijejo na to, da trgovstvo ne bo izkoristilo te panike, kar je deputacija v imenu gremija obljubila.

TRŽNA POROČILA.

Ljubljanski trg (20. t. m.). Cene v kronah: Goveje meso prve vrste 56 do 60 K, druge vrste 48 do 52 K, tretje vrste 36 K; loj 70 K; teletina 64 do 66 K; svinjsko meso prve vrste 94 K, druge vrste 84 K, trebušna slanina 110 do 116 K; riba in sal 128 do 135 K, mešana slanina 120 do 126 K, mast 145 do 150 K, drobnica 40 K; piščanec 60 do 90 K, kokoš 120 do 150 K; jaje 7.50 do 8 K, Perutnine in jaje nekoliko primanjkuje. Ribe se dovažajo v večji množini na trg; ščuke in karpi 80 K kg. Mleko 14 K liter, sirovo maslo 200 K, čajna 280 K. Kruh: kg belega 28 K, črnega 24 K, žemlj 34 K. Specerijsko blago: kava od 160 do 220 K po kvaliteti, kristalni sladkor 88 K, v kockah 96 K. Riž prve vrste 52 K, druge vrste 36 K, liter namiznega olja 128 K, jedilnega 96 K. Moka «0» 30 K, bela krušna 24 K, črna 22 K, kaša 26 K, jesprenj 36 K, otrobi 12 K, koruzna moka 18 K, ajdova moka 40 K, 100 kg pšenice 2000 K, riž 1800 K, ječmena 1500 K, ovas 1450 K, prosa 1500 K, koruze 1400 K, fižola ribničana 1700 K, prepečarja 1800 K. Kubični meter trdih drv 600 do 700 K, 100 kg premoga 140 do 150 K. — Glede zelenjave je potreba krita. Zelinate glave 6 do 8 K kg, kisto zelje 10 do 12 K kg, ohrovt 12 do 14 K, karfioli 40 do 44 K, kolerabe 20 do 25 K, čebula 20 do 22 K, česen 40 K, krompir 7 K, repa 3 do 4 K, kisa repa 8 K. Prognoza za razvoj cen v bližnji bodočnosti je neugodna.

Zagrebski žitni trg. (19. t. m.) Postavna baška, odnosno vojvodinska poseta notirajo: pšenica 450, koruza žolta nova 220, umetno posušena 290, riž 850 do 400, ječmen za pivovarne 400 do 420, za krmo 325 do 350, oves 275 do 300, fižol pisani 350 do 380, beli 375; moka pšenična «0» 700, «2» 675, «4» 650, za krmo 225, otrobi drobni 175 do 200, debeli 250 Din. Tendence čvrsta.

Živinski trg. Zagreb, 19. januarja. Za kg žive teže notirajo v dinarjih: svinje prve vrste mesnate 19, druge vrste 18, tretje vrste 16.50. Svinjska mast 35, salo 32, slanina 28. Tendence čvrsta, povpraševanje veliko, dogon slab. — Varazdin, 19. januarja. N. današnjem svinjskem sejmu so notirale za kg žive teže v dinarjih: svinje mesnate prve vrste 20 do 21, druge vrste 19, tretje vrste 18. Svinjska mast 35, salo 32, slanina 28. Tendence čvrsta, povpraševanje veliko, dogon radi burje in hudega mraza slab.

DRUGNE VESTI.

— Za popolno borzo v Ljubljani. Poročajo nam: Kakor je znano, je dobila Ljubljana dovoljenje za osnovevanje borze s produkti in efekti. Ker bi taka popolna borza ne zadostovala za naše razmere, so se napravili potrebni koraki da se dobi tudi dovoljenje za poslovanje z valutami in devizami. To dovoljenje se pričakuje vsak čas, tako da homo v Ljubljani imeli popolno borzo, kar bi bilo brezdvomno zelo potrebno in v velikem interesu gospodarskih krogov Slovenije.

— Osnovevanje krajevnih kontrol. Finančno ministrstvo je zahtevalo od glavne kontrole, da osnuje krajevne kontrole pri vseh tvornicah tobaka in finančnih delegacijah v Zagrebu in Ljubljani. Glavna kontrola bo o tem vprašanju v kratkem razpravljala.

— Izvozna trgovina južne Srbije. Iz statističnih podatkov o izvozni trgovini južne Srbije je razvidno, da je izvozna trgovina osobito v onih krajih, ki so zvezani s železniškimi programi, znatno napredovala. V preteklem letu se je iz južne Srbije izvozilo: žita in moke 2.062.228 kilogramov, svetlega mesa in masti 32.412 kg, žive živine 83.497 komadov, predelane mesa 104.393 kg, lesa in lesnih izdelkov 307.983 kg, 11.130 komadov in 25.722 kubičnih metrov, predelane in osušenega sadja 343.624 kg in 4600 kg ter 185.086 komadov ter sirove in ustrojene kože 60.231 kg in 29.495 komadov. Vse to blago se ceni na 30.515.412.52 dinarjev.

— Likvidacija banke. Iz Zagreba poročajo, da likvidira Splitska zadružna banka svojo zagrebsko podružnico.

— Uvozna carina na moko v Italiji se zniža, kakor poročajo iz Trsta, za 1.5 lire pri 100 kg.

Underwood
pisalne stroje
THE REX Co, Ljubljana

Lokomobil
30 H. P., angleški fabrikat, z ekspanzij kim parovodom, ki se more videti v pogonu se proda za Din 65.000.—. Dalje se proda
parni stroj
24 H. P., s stojnim kotlom, dimnikom in Worthlingtonsesajko v najboljšem stanju najmodernejši stroj. kupna cena 40.000 Din.
102 KARAS, Zagreb, Horvati.

Prave Jacobi
antinikotin stročnice št. 3 v zalogi pri E. Dobriču, Prešernova ul. ca. - Vsaka množina na razpolago, dokler traja zaloga. 104

Pozor!
Pravi „Gaiser“-čevlji, čevlji za smučarje ter lovski čevlji vse vrste izdelujejo v znani solidni čevljarji delavci 128

Anton in Jož. Brajer
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.
Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuval, od najpreprostejših do najfinišnejših izdelave.
Cene solidne! Postrežba točna!

Vabilo
I. redni občni zbor
Zadružne banke, d. d. v Ljubljani, ki bo dne 4. svečana 1923 ob enajstih v bančnih prostorih v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5.

DNEVNI RED:
1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju za leto 1921 in predložitev bilance z zaključkom z dne 31. decembra 1922.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta.
3. Odobritev bilance za leto 1922 in sklepanje o predlogu upravnega sveta glede razdelitve čistega dobička.
4. Sklepanje o fuziji s Slovensko banko 108
5. Služajnosti.
V zmišlu § 14. pravil, se smejo udeležiti občnega zbora oni d. lničarji, ki so položili pri Zadružni banki v Ljubljani najka-neje šest dni pred zborovanjem najmanj deset delnic, ali a za asus potrdila za najmanj deset delnic.)
V Ljubljani, dne 18. prosinca 1923.

Naznanilo. Svojim cenj odjemalcem **DOLENJSKE IN BELO KRANJSKE** na ljubo smo odprli v Novem mestu
podružnico
naših ameriških
Singer šivalnih strojev
ter nudimo cenjenemu občinstvu vse za šivalne stroje potrebno kot: Singer olje, Singer igle, Singer svilo, Singer zukanee, Singer nadomestne dele itd.
S spoštovanjem
Singer šivalni stroji, Bourne & Co.
Novo mesto, Glavni trg 45.

Cie. Gle. Transatlantique
Francoska linija
Havre-New York
Najkrajša linija, samo
6 dni čez morje.
Glavno zastopstvo:
Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.
Vozno listko in tozadevna poljsa a dijo
zastopnik **Jvan Kraker**
Ljubljana, Kolod.erska ulica 41.

Zahvala.
Ob smrti naše iskroeljubljene mame, oziroma stare mame, gospe
Ade'e Baloh roj. Ahčin
trgovke in posestnice na Jesenicah
smo prejeli toliko dokazov odkritega sočutja, da se nikakor ne moremo vsakemu posamezniku posebej zahvaliti.
Zato izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so nam kakorkoli izrazili sočutje, ali pa ki so drago poljojaico spremili na njeni zadnji poti.
Na Jesenicah, dne 20. januarja 1923.
Žaluječi rodbini Baloh-Arnejo.

Naznanjam
slavnemu občinstvu da izvršujem krojaško obrt, po najnovjšem kroju. Radi pomankanja boljsega obrtnega prostora delam po zelo zmernih cenah. Pridem k meri tudi na dom.
Vljudno se slavnemu občinstvu priporoča 107
Karol Valenčič, krojač
Ljubljana, Dunajska cesta 17 (dvorčiče).

Hiša
enonadstropna, z vpeljeno električno razsvetljavo in vodorodom se proda v Celju.
Cena 55.000 Din. — Vprašati je v Celju, Gregorčičeva št. 2, I. nadstr., levo. 103

Trgovci, pozor v najlepši uspeh!
Proda se v večjem trgu na Sp. Stajerskem na novo opremljena, v sredini trga, poleg pošte in javne tel. nice ter občine, dobre v eljana trgovina zaradi svojih družinskih razmer, takoj. Istotam se proda tudi travnik in lep gozd. — Naslov se iave v upravi «Jutra». 75

Kože divjačine
133
vsake vrste tudi, zajčje, kupuje trgovina s usnjem D. Zúravčič, Ljubljana, Sv. Florjani ul. 9.

"Krvavi kardinal"

Zgodovinski roman

Korak za korakom se Trencavel krje, odstopa in opazuje sebe samega, kako se bori in kdaj bi on mogel suniti ter zadeti nasprotnika, če bi bil to kdo drugi in ne baš ona, čeprav ji mora priznati, da še ni nikdar navel na takšnega nasprotnika, kakor to pot... Srce mu utripa bolesti in pridružen vzdihi se mu izvijajo iz grla sredi borenja... sredi te borbe ga več ko življenje.

Nasprotnica napada in naskakuje ter že polagoma podi odstopajočega nasprotnika pred seboj. Žene ga v smeri k staremu hrastu, nasprotnik pa uporablja vse svoje čudovito znanje, da točno odbija njene napade, ne da bi jo le količkaj zadel.

Šele ko se ustavi s hrbtom pri starem hrastu in ko je že neodvračna potreba, da konča to borbo in zavrne vztrajno sijajno napadalco, ali jej zada sunek ali ga pa sam sprejme, šele takrat se odloči in se uda usodi: Najbolje je, če se pustim zadeti njej in da umrjem od njene roke! Potem bo vsaj vsega konec! Annais pa tačas pozabi, da jo more izdati glas, in furiozno klikne svojemu nasprotniku, ki ga vkljub svoji občudovanja vredni mečevalni umetnosti še ni mogla zadeti, čeprav se jo zdi, da ga je že upchala in da jo omahuje:

«Branite se, gospod! Branite se, ali vas tako ubijem!»

«Nehajte no!» jej odgovori sedaj Trencavel in se jej nasmeje. «Najprej je treba, da vas naučim, kako morate to storiti!... Tako, le, le, kar podvajate svoje sunke, udrite kvarito, samo ne tako nepazljivo, lažje v čenku, lažje, za vraga!... No, naprej! Udrite terco in potem sunek z dolgim izpadom, tako, da, g o s p o d!»

Annais izvršuje vsa razdražena sunke, ki jih narekuje Trencavel sam, sune z izpadom in krične: «Pribijem vas na ta hrast!»

Z naglo kretnjo odbije Trencavel tudi ta sunek, se iznova nasmeje in z vzvišeno nagajivostjo v solzih očeh ter z nasmeškom na ustnih odgovori ter istočasno nagne meč:

«Le pribijte, gospodična!»

Kapljica krvi se potoči po košulji nad srcem. Trencavel odstopi, pozdravi z mečem in ga naglo sune v nožnico. Kako je mogla Annais zadržati svojo konico? Trencavel je jedva nekoliko oprasjen, dasi se nalašč ni branil, dasi se je nalašč postavil smrtnemu sunku. Kakšen čudež se je zgodil, ko je bila izgovorjena besedica «gospodična»? Sunek je švignil z dolgim izpadom naravnost v prsa in ni bil prestrežen. Konica se je zadela po vseh pravih borilskih umetnostih, toda ni se zadrla v telo. Pri vsem tem občudovanja vrednem dvoboju bi bil stari Barvilars najbolj občudoval ta konec, ta zadržani neprestrežni sunek, ki je zadel, toda ne «anil».

Annais snane sedaj svojo krinko in jo vrže po tleh. Isto stori tudi s svojim mečem. On pa stoji pred njo ponosen in visoko zravnčan, toda bled kakor stena. Čudovit ponos mu sije s plemenitega čela. Ona pa tesnobno ogleduje one tri, štiri krvave kapljice, ki so se pokazale nad njegovim srcem na košulji, nad srcem nasprotnika, ki je hotel pasti od njene roke. Meč, ki leži med obema na tleh, je kakor mejna črta, kakor neprekoračljiva zapreka. Fontrailles, Busiere, Chevers in Liverdan pa stoje okrog s pripravljenimi bodali, odločeni, da izvrše svojo prvotno namero. Le na njen odhod še čakajo, ali morda na njeno kretnjo, da store svoje rabeljsko delo. Ona vprašuje z očmi. Toda njegov ponos se upira. Da jej sedaj, po teh okoliščinah pove, po kaj in čemu je prišel? Sedaj naj torej in tako

naj dokazuje, da on ni vohun, za kakršnega ga smatrajo? Naj se poniža v takšno razpravljanje? Ne in zopet ne!... Opasnost je treba prehiteti in deklico mora rešiti, ne da bi jej priznal, da živi samo še njenemu rešenju in čuvanju nad njo. Vse ju loči, pokolenje, bogastvo, položaj, ona ljubi drugega, zato jo bo rešil in potem jej reče «Z bogom!» za vedno.

«Gospodična!» jej reče, «zahvaljujem se vam, da sem se od vas naučil ta sunek z mečem, jaz, ki sem sam mojster borenja. Ne pozabim nikdar, da sem bil zadet tukaj od vas, od Annais de Lespars.»

«Vi torej veste, kdo sem jaz?» skoči Annais, ona četvorica stražnikov pa poprime za bodala.

«Vem,» pravi Trencavel. «In da prihajate iz Angersa, kjer je bila umorjena vaša mati od onih, ki so jo hoteli umoriti... In vem, kakšno sovraštvo vam je sporočila gospa Luiza kot dedščino za življenje... In za kakšnimi pergamenti streže gospod baron de Saint-Priac, da vam Luiza kot dedščino za življenje... In vem tudi, v kakšen boj ste se spustili proti levu, ki vas bo prej ali slej vendarle raztrgal...»

Težko bi bilo bolje poučiti Annais o stvareh, ki se pletejo proti njej, bolje in točneje, kakor je to storil Trencavel, ne da bi govoril o sebi. Annais je pobledela. Sedaj se vprašuje, ali naj sovraži tega moža ali pa naj sočustvuje z njim. Nehote krične: «Samo besedico, gospod! Kdo vam je povedal vse te tajnosti?»

Trencavel pa odgovori enostavno: «Gospod Richelieu.»

Mislil je pri tem na Alojza Richelieusa, nadškofa, in mislil je na dogodek v kripti. Annais in vsi drugi pa so ga razumeli, da misli na Armanda Richelieua, kardinala.

«Hudiča!» kliknejo oni štirje, kakor da je s tem potrjeno: Trencavel je v kardinalovi službi.

«Gospod!» reče Annais s tresočim se glasom, «vi se nočete braniti. Za-

to vas bom zadela drugače, ne z mečem. Pojdite, svobodni ste... Gospodje, tilio!»

Četvorica, ki je hotela ugovarjati, umolkne in obstane. Trencavel je bled kakor stena. Annais se odkrije: «Gospod, pozdravljam vaše junaštvo in to kri, katero sem sama prelila. Pridite, gospod Trencavel!»

In stopa ponosno pred njim. Misli pa: Ta človek pozna vse moje življenje. Gotovo je sluga Richelieuov. Pa vkljub temu... ta plemeniti pogled, ta neustrašivi ponos, njegovo ponašanje, dokaz, da se dá raje ubiti, kakor da bi z mečem sunil žensko, ne, ne, vohun ne more biti!

Koraka skozi vso palačo, pride do vrat in jih odpre na ulico. Trenutek se pred odprtimi vrati križata njuna pogleda. Ona je zmedena, kakor še ni bila nikdar v svojem življenju, on pa čuti, da se mu kar vrti v glavi. Vsa obupana ljubezen, ki spi na dnu njegovega srca, mu sili sedaj iz njega in se hoče izpovedati.

«Kolikoli nepredvidnost, Annais!» se oglasi neki glas za njima. «Vi dopuščate, da ta vohun odide?»

Trencavel se zgane, kakor da ga je pičila kača. Obrne se in vidi na prvi stopnici plemiča, sijajno oblečenega, toda ta plemič ga meri s pogledom, ki je hujši kakor zaušnica. Trencavel ga spozna z bridkostjo — neznanec je onj isti, ki je sedel z Annais na klopi in jej poljubljal orokavičeno ročico!

Trencavel stopi proti njemu.

Neznanec vidi, kako stopa Trencavel proti njemu, in se ne gane. Toda pobledi. Strahu? Srda?... Annais opazuje obadva z vidnim zanimanjem. V trenutku, ko prispe Trencavel do neznanca na stopnico, odstopi le-ta za korak nazaj. Annais se ugrizne v ustnico, Trencavel pa se nasmehlja.

«Kakšen besen vrag je to?» zajecja plemič jedva razumljivo.

«Gospod,» se oglaš! Trencavel, «če se umaknete še za stopnico navzgor, boste še večji. Vi spadate med one, ki so veliki le, če stopijo na podstavek!»

«Ali veste, s kom govorite?» vpraša sedaj neznanec glasno in stopi za stopnico višje in — nazaj.

«Še višje?» ga vpraša Trencavel ironično. Izgubili se boste nazadnje še med oblake ali pa vsaj do žrdi. Ko vas bom gledal tako vzvišenega, bom mislil, da govorim s škorkljo... Toda iz vašega sijajnega perja razberem, da ste le papiga!»

«Klobuk dol, pritepenec! S knezom govoriš!»

Trencavel se obrne k Annais in se ji odkrije. Nato se obrne zopet k neznanecu in se z zaničljivo kretnjo pokrije ter si klobuk krepko potisne na glavo. Potem reče svojemu sobesedniku:

«Vi, kdorkoli ste, tukaj ste v zavetju. Razžalili ste me. Bodite knez kraljevske rodbine, kjerkoli boste, vas bom vedel poiskati, izven te hiše, in kjer vas najdem, me boste prosili oprostčenja, ali pa vas ubijem!»

Potem odide, ne da bi še enkrat pogledal za sebe. Mladenka gleda za njim, gleda, kako se oddaljuje, gleda, kako odhaja po ulici in končno, kako mirno in naravnost izgine za ogrom.

«K svojemu bratu grem, z zahtevo, da dá takoj zapreti tega... tega človeka. Prosim vas, kakšno je njegovo ime... vi je poznate...»

Annais počasi zapre vrata, potem pogleda kneza in mu reče: «Njegovo ime...? Pozabila sem ga!»

Plemič stoji nekaj časa in molči. Potem dvigne glavo: «Poiščem ga torej sam! Zbogom!... Obljubili ste mi, da pridete na naš sestanek v palači Guiških... Pergamenti, katere ste mi pokazali, mi pravijo, da vas je kralj Henrik IV. formalno priznal. K rodbini torej spadate, sestra moja...»

Oko lepe Annais blisne za hip.

(Dalje prih.)

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnane!
Najbolje varstvo proti viagi i mrazu!

Zobni atelje Radovan
se je preselil iz Nove ulice na Celovsko c. 90
v hišo svečarja Kopača poleg velesejma.

Zelo lep pes
čistokrvne volčje pasme, že nekoliko dresiran, dober čuvaj, star 11 mesecev, je po ugodni ceni
naprodaj.
Naslov pove Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 379 mestni tesarski mojster Telefon št. 379
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

KOMERCIJELNI POSLOVODJA
za manjše tovarniško podjetje se sprejme. Reflektira se le na starejšo moč, event. penzionist, ki pa mora biti dober organizator in vodja vseh pisarniških poslov.
Ponudbe pod „Vesten“ na upravo „Jutra“.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic
12 Popravila točno in solidno!

R. RANZINGER
Ljubljana Jesenice
Podjetje za prevažanje blaga: južne železnice, Brzovozni in torovni; nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zavarovanje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladnice s posebnimi zaprtimi kabini in za pohištva.
Brzjavni: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Slavenska banka
d. d.
podružnica Ljubljana
preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:
BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.
SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.
WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

ARKO COGNAC MEDICINAL